

Gedeputeerde Staten Provincie Zuid-Holland
 Bureau Subsidies
 Postbus 90602
 2509 LP DEN HAAG

Datum 31 maart 2017
 Betreft Vaststelling project Maritime Delta 2015/2016, regionaal samenwerkingsprogramma maritieme sector
 Uw ref. PZH-2015-515391825 / DOS-2015-0002057

Geachte heer, mevrouw,

Bijgevoegd ontvangt u de eindrapportage inzake het project Maritime Delta 2015/2016.

Het samenwerkingsprogramma Maritime Delta 2015/2016 heeft zich afgelopen periode zich ingezet voor een sterkere maritieme sector in de regio. InnovationQuarter heeft de afgelopen twee jaar samen met overheden, bedrijven en kennisinstellingen van Tweede Maasvlakte tot en met Gorinchem en Werkendam, uitvoering gegeven aan dit programma.

Als partner van dit samenwerkingsverband Maritime Delta delen wij met u graag de gerealiseerde doelstellingen van het programma. In deze eindrapportage schetsen wij deze gerealiseerde doelen van het programma Maritime Delta op basis van de vastgelegde activiteiten uit het programmaplan 2015/2016. De resultaten zijn onderverdeeld in de actielijnen: innovatie, arbeidsmarkt & onderwijs en branding & Acquisitie. Evenals een toelichting op de programma-brede activiteiten.

Hierbij verzoeken we vaststelling van de verleende projectsubsidie met kenmerk PZH-2015-515391825 ter hoogte van € 60.000. Daarnaast het verzoek om de eindbetaling van € 12.000 zijnde 20% van het subsidiebedrag naar onze bankrekening NL22 ABNA 0491 4428 07.

Heeft u vragen en/of opmerkingen dan kunt u uiteraard contact met mij opnemen (edward.gilding@innovationquarter.nl).

art.5.1-2e

Rinke Zonneveld,
 Directeur InnovationQuarter

art.5.1-2e

Coördinator Maritime Delta

Projectrapportage Maritime Delta 2015-2016

Ten behoeve van Subsidieregeling regionale netwerken topsectoren Zuid-Holland

Achtergrond en aanleiding

De Maritime Delta Monitor 2015 toonde nogmaals de significante bijdrage van het maritieme cluster aan de economie van de regio Rijnmond-Drechtsteden-Gorinchem. Deze regio is namelijk het grootste maritieme knooppunt in West-Europa. Hier werken gezamenlijk meer dan 72.000 mensen bij 4.375 vestigingen van op de maritieme sector georiënteerde bedrijven. Ter vergelijking, dit aantal is meer dan de werkgelegenheid van de topsectoren tuinbouw, life sciences & health en energie in Zuid-Holland gecombineerd (Economische Monitor Zuid-Holland 2015).

Probleemstelling

Ondanks de positieve signalen uit de maritieme monitor, blijft de roep bestaan om te innoveren en wil het cluster internationaal competitief zijn. Dit betekent dat het cluster zich nog meer dan in het verleden met kennis en kwaliteit moet zien te onderscheiden. Op het gebied van arbeidsmarkt en onderwijs, blijkt dat het moeilijk blijft om geschikt personeel te werven voor technische functies. Die beschikbaarheid is echter wel een essentiële voorwaarde om deze sector binnen onze regio het perspectief te bieden voor continuïteit en waar mogelijk verdere groei. De zichtbaarheid van de sector speelt hier in ook een rol. Met het helder en consequent profileren van een scherp regionaal-economisch profiel zou een wervende kracht uit gaan naar bedrijven en instellingen actief in deze sectoren, maar ook naar jongeren bij hun opleidingskeuze.¹

Maritime Delta Programma 2015-2016

De maritieme sector bundelt binnen Maritime Delta de inspanningen, vanuit de motivatie dat een sterke regionale sector noodzakelijk is om de genoemde gezamenlijke uitdagingen aan te kunnen blijven pakken en te kunnen concurreren met internationale regio's.

Op 19 november 2014 heeft het bestuurlijk overleg van Maritime Delta plaatsgevonden bij VAF Instruments in Dordrecht. In dit overleg is door de bestuurders het startsein gegeven voor het programma voor 2015-2016.

Doelstelling

Maritime Delta versterkt het maritieme cluster van Tweede Maasvlakte tot en met Gorinchem door vanuit bedrijven, overheden en onderwijsinstellingen gezamenlijk te werken aan;

- ◆ innovatie
- ◆ arbeidsmarkt & onderwijs (waaronder talent)
- ◆ branding & acquisitie

¹ Maritieme maakindustrie en waterbouw Rijndelta, 2012

Het maritieme cluster kent een grote rijkdom en verscheidenheid aan organisaties, structuren en initiatieven die zich ieder vanuit zijn eigen toegevoegde waarde inzet op één of meerdere van bovenstaande thema's. Binnen Maritime Delta bundelt deze energie zich tot een gezamenlijke set van activiteiten die onderling zijn afgestemd en elkaar zo goed mogelijk versterken. Waar mogelijk worden bestaande organisaties en structuren benut om activiteiten op de verschillende thema's krachtig en namens alle partners in het samenwerkingsverband uit te voeren en waar nodig worden nieuwe activiteiten ontwikkeld. Om deze samenwerking goed vorm te geven is een programma coördinatiepunt belegd. Partners zullen zoveel mogelijk activiteiten onder een gemeenschappelijke 'vlag' (naam, beeldmerk, etc.) realiseren. De partners dragen allemaal bij aan de doelstellingen van deze samenwerking; overheden faciliteren, bedrijven investeren in innovatie en onderzoek, het onderwijs investeert in activiteiten die de in- en uitstroom van maritiem technische opleidingen vergroten, het curriculum versterken en de aansluiting op de arbeidsmarkt optimaliseren.

Omschrijving aanvragers

Partners binnen het programma zijn;

Vanuit marktpartijen: Netherlands Maritime Technology, Nederland
Maritiem Land, IRO, Deltametaal, diverse individuele bedrijven

Vanuit de overheid: Gemeente Rotterdam, Drechtsteden, Gemeente Schiedam, Gemeente Werkendam, Gemeente Gorinchem, Gemeente Molenwaard, Gemeente Hardinxveld-Giessendam, de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, Provincie Zuid-Holland

Vanuit het onderwijs: Da Vinci College, STC Group, Hogeschool Rotterdam, TU Delft, Haagse Hogeschool

Vanuit intermediairs: Kamer van Koophandel, Metalent, Werkendam Maritime Industries, InnovationQuarter, Rotterdam Maritime Service Community, RDM Campus, Duurzaamheidsfabriek, RotterdamPartners, Deal!

InnovationQuarter, de regionale ontwikkelingsmaatschappij van Zuid-Holland voert op verzoek van de partners de coördinatie uit van het programma Maritime Delta. Als regionale ontwikkelingsmaatschappij behoort tot de kerntaken van InnovationQuarter het vormen van innovatie-consortia, het aantrekken van buitenlandse bedrijven en investeringen, en het participeren en financieren van innovatieve ondernemers. Het uitvoeren van een structuurversterkend programma zoals Maritime Delta behoort niet tot de kernactiviteiten van InnovationQuarter. De additionele financiering voor het programma wordt door InnovationQuarter, namens de partners, derhalve aangevraagd voor het mogelijk maken van minimale programma-coördinatie en daarnaast voor activiteiten die met en door de partners worden uitgevoerd.

Vervolg financiering na programmaperiode

Maritime Delta is nadrukkelijk een vraaggestuurd programma dat wordt ontwikkeld op verzoek van de markt en partners.. Succesvolle activiteiten zullen gedurende het programma waar mogelijk ondergebracht worden in bestaande organisaties en structuren, zodoende deze activiteiten geborgd zijn. In de loop van 2015-2016 zal met de partners gezocht worden na een duurzame programma-financiering. Tot de mogelijkheden behoren o.a. ondersteuning vanuit de stakeholders, markt of additionele financiering vanuit Europese middelen.

Maritime Delta is opgezet door de sector en daarmee door partners uit de triple helix, te weten bedrijven, overheden en onderwijs-/kennisinstellingen. Met als doel de sector te verstrekken volgens de richtlijnen van de gemeenschappelijke agenda, te weten de 3 actielijnen innovatie, arbeidsmarkt & onderwijs, en branding & acquisitie.

De maritieme sector is onderdeel van de Topsector water. Binnen Maritime Delta wordt intensief samengewerkt met landelijke initiatieven zoals de topsector Water, TKI Maritiem en TKI Wind op Zee, en onderliggende instrumentaria gezocht, zoals de MIT-regeling. De doelstellingen van Maritime Delta vallen goed binnen de provinciale doelstellingen; door het versterken van de regionale economie, het versterken van de concurrentiepositie van deze regio en het ondersteunen van innovatieve bedrijvigheid.

De maritieme bedrijven zijn bij uitstek een sector die veel cross-overs mogelijk maken, bijvoorbeeld op energie (bijv. offshore wind, getijde-energie), logistiek, hightech (bijv. robotisering), chemie (bijv. maintenance). In de activiteiten worden deze cross-overs nadrukkelijk opgezocht.

Maritime Delta versterkt het maritieme cluster van Tweede Maasvlakte tot en met Gorinchem door vanuit bedrijven, overheden en onderwijsinstellingen gezamenlijk te werken aan:

1. innovatie
2. arbeidsmarkt & onderwijs (waaronder talent)
3. branding & acquisitie

In het navolgende deel worden de werkzaamheden beschreven die onder de actielijnen zijn uitgevoerd en tot slot zullen de werkzaamheden vanuit het programma-coördinatiepunt worden toegelicht.

Actielijn 1 Innovatie

- ◆ De **MKB-consulent** is aan de slag om innovatief MKB in het maritieme cluster te helpen met innovatievraagstukken. Ongeveer 120 MKB-ondernemers zijn inmiddels bezocht en geïnformeerd over subsidiemogelijkheden, innovatieprojecten en samenwerkingsmogelijkheden met onderwijsinstellingen. Meerdere bedrijven werken inmiddels met partners aan R&D samenwerkingsprojecten. Daarnaast zijn ondernemers direct geïnformeerd middels presentaties bij het Ondernemersontbijt Krimpen

a/d IJssel, Ondernemersvereniging Nieuw Lekkerland en de najaarsvergadering van de Bedrijfskern Hardinxveld-Giessendam.

- Bezocht zijn onder meer: Holland Marine Lifts (Hardinxveld – Giessendam), DHB Diesel (Dordrecht), Speedcast (Rotterdam), Merford (Gorinchem), CoCo Yachts (Gorinchem), Kalkman (Krimpen a/d IJssel), Snijders (Dordrecht), DISCOM (Alblasserdam), ABB (Rotterdam), Hybrid Ship Propulsion (Rotterdam), Inmarsat (Den Haag), Gebr. Buijs Scheepsbouw (Krimpen ad IJssel), PON Power (Papendrecht), Herculan (Meerkerk) en Bayards (Molenwaard / Heijningen);
- Verschillende MKB-ondernemers hebben hulp gekregen van een MKB-consulent bij hun MIT-regeling voor R&D Samenwerkingsprojecten. Dit heeft geleid tot meerdere succesvolle aanvragen vanuit ondernemers.
- ◆ **Congres Aerospace meets Maritime**, d.d. op 28 mei 2015, waarbij luchtvaart en maritiem elkaar ontmoetten en cross-sectorale kansen werden verkend. Door middel van workshops werd door de triple helix gewerkt aan concrete casussen vanuit het bedrijfsleven. Meerdere vervolgtrajecten met betrekking tot innovatie en onderwijs zijn inmiddels gestart. Voor meer informatie kan men de navolgende website raadplegen: <http://maritimedelta.nl/congres-aerospace-meets-maritime-28-mei/>;
- ◆ **Drechtsteden Innovation Awards**; deelname aan de jury van de 2015 awards voor innovatieve (maritieme) bedrijven en promotie van dit evenement;
- ◆ **Ideecafé verduurzaming voortstuwing**; georganiseerd tijdens de Maritime Industry-beurs op 2 juni 2015 in de evenementenhal in Gorinchem, in samenwerking met Werkendam Maritime Industries. In dit ideecafé werd ingegaan op ontwikkeling op het gebied van duurzame voortstuwing en daarnaast een aantal praktijktoepassingen gepresenteerd. Hierbij waren 90+ deelnemers uit onder andere de binnenvaart, werven en toeleveranciers;
- ◆ **Ideecafé aquatic drones**, d.d. op 3 september 2015, is in samenwerking met het Rotterdam Maritime Service Community (maritieme zakelijk cluster) een seminar georganiseerd rond het thema aquatic drones. Deze vond plaats op het marineschip Zr. Ms. Johan de Witt. Inmiddels is er een consortium actief rond verdere kennisdeling over dit onderwerp en de ontwikkeling van een joint-industry-project;
- ◆ **Ideecafé 3d printing & composiet**, d.d. 9 september 2015, is in samenwerking met Werkendam Maritime Industries een workshop georganiseerd in Werkendam over de mogelijkheden en ontwikkelingen van 3d-printing en composiet in de maritieme sector;
- ◆ **Ideecafé Realiseren van Duurzaam Vervoer over Water**, d.d. 24 mei 2016, tijdens de Maritime Industry Beurs in Gorinchem. Hierbij kwamen ongeveer 45 deelnemers bijeen om hun perspectief op duurzaam

vervoer over water te delen, te netwerken en geïnspireerd te raken door verschillende initiatieven van partners uit de keten;

- ♦ **Ideecafé Offshore Wind**, d.d. 15 september 2016, op RDM Campus Rotterdam met zo'n 80 ondernemers. Inmiddels is vanuit dit ideecafé een verkenning Offshore Wind Centre gestart in samenwerking met onderwijs en ondernemingen;
- ♦ **Verkenning innovaties antifouling en corrosie** - 30 mei 2016. Informele bijeenkomst om eindgebruikers kennis te laten maken met drie technologische innovaties van LG Sonic, C-Cube en Fleet-Cleaner;
- ♦ Vanuit het Maritime Delta-netwerk is een bijdrage geleverd aan het promoten en benaderen van bedrijven t.b.v. adviescommissie van het **MKB-katalysatorfonds**. Daarnaast zijn er bedrijven benaderd voor het indienen van voorstellen en vindt er overleg plaats over de wijze waarop het fonds de ondernemers (naast of i.p.v. financiering) kan ondersteunen. Tevens heeft de MKB consulent input geleverd op de ingediende voorstellen;
- ♦ **Koploperstraject Horizon2020-MKB-instrument**: Maritime Delta organiseerde in samenwerking met onder andere de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland een begeleidingstraject voor ondernemers die een aanvraag willen indienen voor dit Europese financieringsinstrument. Het traject richt zich onder andere op de top van innovatieve bedrijven die actief zijn op het gebied van maritiem/offshore en biedt innovatieve MKB een begeleidingstraject en hulp bij schrijven van een voorstel;
- ♦ Bijdrage aan evenementen van Maritime Delta-partners, zoals **Seminar Clean Shores, Healthy Oceans**, een initiatief van IHC Merwede, de **Wereldhavendagen**, **Port Innovation Lab**, **YES!Delft**, Herontwikkeling havengebied Schiedam, Dare2Cross (met een specifieke sessie over algenkweek op zee), congres Drechtsteden "De economie herstelt...nu de banen nog", de Maritime Week, Festival van de Toekomst, Circulaire kansen in de Maritieme topregio, OTEC Symposium Delft, World Conference Cities & Ports, Drechtsteden-Varna Business meeting etc.;
- ♦ **(Beleids)advisering**; onder andere voor de trajecten/verkenningen "Toekomst voor het Maritieme Cluster 2025" / Scenario-ontwikkeling" en Roadmap Next Economy en voor de realisatie van een katalysatorfonds (subsidieregeling) voor het maritieme MKB voor de Drechtsteden. Deze regeling zal worden uitgevoerd in de loop van 2016 voor financieringsvragen uit de regio Drechtsteden rond prototypes, haalbaarheidsonderzoek en kwartiermakers van open-innovatie-consortia/fieldlabs;
- ♦ InnovationQuarter heeft met de beschikbare middelen vanuit het **investeringsfonds** een investering gedaan in het bedrijf Barge Master uit Capelle aan den IJssel. Deze start-up ontwikkelt motion based systems (compenseert golfslag op zee) voor de offshore sector. Dit contact is voortgekomen uit het Maritime Delta-netwerk;

- ♦ **Vorming van innovatie-consortia;** verschillende innovatietrajecten zijn gestart, bestaande business consortia, vanuit zowel werven, toeleveranciers en rederijen. Trajecten die lopen zijn onder andere 3D-printing, Smart Maintenance, Lijmverbindingstechnieken, Scheepstouw-recycling, Offshore & Security, Offshore Wind, Aquabot;
- ♦ Het **regionaal maritieme innovatie-overleg** wordt wederom halfjaarlijks georganiseerd, waarvoor alle organisaties die betrokken zijn bij innovatie in de maritieme sector worden uitgenodigd, om activiteiten af te stemmen, samen te werken en kansen te verkennen. O.a. partners RDM Campus, Da Vinci College, Duurzaamheidsfabriek, STC Group, RMSC, Havenbedrijf, NMT, Rotterdam, Drechtsteden, InnovationQuarter en WMI waren hierbij actief;
- ♦ **Congres Smart Maintenance 22 september 2016**– RDM Campus Rotterdam – Fieldlab SMASH en het thema Smart Maintenance stonden centraal tijdens dit grote congres voor 120 maritieme en big data/IT ondernemers. Naast plenaire sprekers en thema-workshops, is hier eveneens een investering van MRDH/Drechtsteden in de kwartiermakerfase voor het fieldlab bekend gemaakt;
- ♦ Ontwikkeling platform **Our Oceans Challenge**. Verschillende offshore en maritieme bedrijven uit de regio hebben hun krachten gebundeld om duurzame oplossingen te vinden voor de sector. Aan de hand van vijf gedefinieerde challenges, kunnen ondernemers, werknemers, studenten en young professionals oplossingen en ideeën aandragen. Deze initiatieven worden met ondersteuning van de betrokken partners verder ontwikkeld; zie ook <http://www.ouroceanschallenge.org>.

Actielijn 2 Arbeidsmarkt en onderwijs

- ♦ Organisatie **sessie Onderwijs- & Kennisnetwerken** in het Havengebied Schiedam op 10 mei 2016 bij Gusto MSC. Vanuit de herontwikkeling van het havengebied in Schiedam is behoefte gebleken vanuit bedrijven, overheden en onderwijs om nader kennis te maken en behoefte aan te scherpen voor samenwerking;
- ♦ De **Maritime Innovation Experience**, het carrière event om technische Mbo'ers en Hbo'ers te verbinden aan het bedrijfsleven, is 3 november 2016 georganiseerd in de Duurzaamheidsfabriek te Dordrecht. Hierbij waren ongeveer 250 studenten en 15 bedrijven aanwezig. Naast workshops en een infomarkt bood de dag ook gelegenheid voor het vinden van stage- en afstudeerplekken. In de evaluatie gaven bedrijven én onderwijsinstellingen aan zeer enthousiast te zijn en uit te kijken naar de editie van 2017;
- ♦ **Masterclass** voor Young Professionals; op donderdag 17 maart organiseerde STC-group een masterclass aansluitend op het thema Aerospace meets Maritime. Dit keer vanuit het perspectief van de Volvo Ocean Race. Op 16 juni vond in samenwerking met YoungShip

Rotterdam de masterclass plaats van start-up naar grown-up.
 Donderdag 1 november 2016 vond de masterclass "Vulnerability of world trade" plaats.;

- ◆ Projectonderwijs:
 - Naast de **projecten** voor de RMU is ook de mogelijkheid bij het maritiem MKB uitgezet voor het aandrazen van projecten voor de Haagse Hogeschool (technisch hbo);
 - **Speeddates**; match studenten met innovatieve bedrijven. Op 18 februari 2016 vonden er speeddates plaats met 130 derdejaars HBO studenten van de Rotterdam Mainport University, opleidingen Maritiem Officier, Scheepsbouwkunde en Logistics Engineering. De studenten zijn aan de slag gegaan met circa 30 opdrachten voor 25 bedrijven. De resultaten van deze projecten zijn begin juli 2016 gepresenteerd. Voor de speeddate van de RMU opleidingen Maritiem Officier, Maritieme Techniek, Logistics Engineering en Chemische Technologie is in november 2016 gestart met de werving;
 - Overleg Centrum voor Innovatief Vakmanschap Maritiem Techniek en RDM Centre of Expertise Maritime & Offshore over projecten en samenwerking in de regio.

Actielijn 3 Branding en Acquisitie

- ◆ Elke maand wordt door middel van de **nieuwsbrief 'Maritime Delta Update'** het netwerk op de hoogte gehouden van activiteiten, aankomende events en nieuws vanuit partners. Vanwege de toename van activiteiten en de behaalde resultaten is de frequentie van de nieuwsbrief opgeschaald naar eens per maand in plaats van één keer per kwartaal. Inmiddels bestaat het netwerk uit 1500+ contacten;
- ◆ De **website www.maritimedelta.nl** wordt actief gemanaged. Een platform voor informatie over regelingen, innovatie-faciliteiten, en regionale maritieme activiteiten;
- ◆ De acquisitie-organisaties **InnovationQuarter, Rotterdam Partners en Deal!** werken in toenemende mate samen. Met als doel om buitenlandse bedrijven aan te trekken om zich hier in de regio te vestigen. Zo bereiden ze bijeenkomsten voor die binnen deze regio plaatsvinden en stonden ze gezamenlijk onder de noemer van Maritime Delta op de Marintec-beurs in Shanghai, China van 1 tot en met 4 december 2015.
- ◆ **Verkenning internationalisering**; in samenwerking met Nederland Maritiem Land, Rotterdam Partners, Netherlands Maritime Technology en InnovationQuarter is een verkenning gestart rond gemeenschappelijk promotie van de regio in het buitenland. Met als doel om R&D-samenwerking tussen bedrijven en regio's te stimuleren. Concreet wordt gekeken naar samenwerking tijdens Sea Asia in Singapore en Norshipping in Scandinavië;

- ◆ **Ontwikkeling; promotie campagne: “10 Reasons why West Holland is the Hotspot for Maritime & Offshore Industry”** Het organiseren en leveren van netwerk & kennis voor deze campagne om buitenlandse onderneming te stimuleren zich te vestigen in deze regio. Deze brochure wordt verspreid in het buitenland netwerk, zoals ambassades, NBSO's, NFIA- kantoren (Netherlands Foreign Investment Agency). Met als doel om bedrijven in het buitenland te wijzen op de voordelen van een vestiging in deze regio;
- ◆ **Organisatie Cleantech-summit**, met maritiem/offshore thema: Op 23 en 24 november 2016 heeft de Cleantech Summit in Rotterdam plaatsgevonden. Dit naar aanleiding van het verzoek van meerdere maritieme corporates voor een dergelijk event, aanvullend op de bestaande 'maritieme' accelerator-initiatieven zoals de Buccaneer Delft. De Summit werd gezamenlijk georganiseerd door onder meer de Gemeente Rotterdam, Rotterdam Partners, Maritime Delta, CleanTech Delta en InnovationQuarter. Startups en scale-ups kregen tijdens dit evenement de kans om te pitchen en zodoende met Nederlandse en internationale investeerders in contact te komen. Naast de goede podium-presence en deelname van Zuid-Hollandse bedrijven zijn 3 maritieme/offshore startups geselecteerd als meest belovende startups van de summit.

Programmacoördinatie

- ◆ 29 februari 2016 zijn 55+ directeuren en bestuurders van partners van Maritime Delta uit de maritieme sector in de regio Zuid-Holland bij elkaar gekomen en hebben tijdens het **Maritime Delta diner** enkele actuele thema's en kansen verder besproken. Tevens hebben de partners hernieuwd hun commitment uitgesproken voor het programma en zijn er nieuwe partners toegetreden zoals Krimpen a/d IJssel. Thema's waren:
 - Cross-sectorale innovatie:
 - Docent van de Toekomst:
 - Buitenlandse investeringen:
 - Next Economy:
 - Starters/Scale-ups:
 - Financiering.
- ◆ InnovationQuarter voert op verzoek van de partners doorlopende **coördinatie** uit van het programma Maritime Delta 2015/2016;
- ◆ **Maritieme monitor Zuid-Holland**; Publicatie van het onderzoek naar de stand van zaken in de regionale maritieme cluster en tevens een forecast maken van trends en ontwikkelingen. De monitor is uitgevoerd door het onderzoeksbureau Ecorys in samenwerking met Netherlands Maritime Technology. De uitkomsten zijn gebundeld in de monitor, die zowel digitaal als hardcopy beschikbaar is.

<https://issuu.com/innovationquarter/docs/maritime-delta-monitor-2015>;

- ◆ In de organisatiestructuur heeft de **programmaraad** van Maritime Delta de functie om met de actieve uitvoeringspartners de voortgang van de activiteitprogramma te monitoren, de activiteiten binnen deelnemende organisaties te versterken en nieuwe kansen te identificeren;
- ◆ Het huidige programma van Maritime Delta loopt tot eind 2016. Vanaf mei 2016 zal in samenwerking met de partners de verkenning worden gestart naar het vervolg van het programma ná 2016.
- ◆ Inmiddels worden de voorbereidingen getroffen voor het volgende **Maritime Delta-diner**, d.d. 22 mei 2017, in de Buccaneer te Delft. Het diner zal in het teken staan van de huidige markt (crisis en nieuwe marktkansen), het startsein van het nieuwe programma 2017/2018, kennismaking met de Buccaneer en uiteraard de tot nu toe behaalde resultaten. Genodigd worden 60+ bestuurders, CEO's en directeurs uit de sector;
- ◆ InnovationQuarter voert op verzoek van de partners doorlopende **coördinatie** uit van het programma Maritime Delta 2015/2016;
- ◆ Het huidige programma van Maritime Delta liep tot eind 2016. Vanaf de zomer van 2016 is in samenwerking met de partners de verkenning gestart naar het **vervolg van het programma 2017/2018**. Inmiddels is dit programma nagenoeg rond en bekend dat de partners gekozen hebben voor verlenging en intensivering van het programma. Hiermee hebben ze aangegeven nadrukkelijker te willen inzetten op het versterken van de maritieme sector middels een regionale aanpak. Reflectie op en leerpunten uit het bestaande programma, huidige marktontwikkelingen & kansen én input vanuit partners & bedrijfsleven kunt u terugvinden in het nieuwe (concept) activiteitenprogramma 2017/2018.

Financieel

Budget vs. Realisatie

Overzicht van Bijdragen Maritime Delta 2015/2016					
	Budget 2015	Ontvangen 2015		Budget 2016	Ontvangen 2016
Drechtsteden	55.000,00	55.000,00	Drechtsteden	55.000,00	55.000,00
Gemeente Werkendam	12.500,00	12.500,00	Gemeente Werkendam	12.500,00	12.500,00
Gemeente Schiedam	17.500,00	17.500,00	Gemeente Schiedam	17.500,00	17.500,00
PZH *	30.000,00	24.000,00	PZH *	30.000,00	24.000,00
Regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden	25.000,00	25.001,00	Regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden	12.500,00	12.500,00
Gemeente Rotterdam	25.000,00	25.000,00	Gemeente Rotterdam	25.000,00	25.000,00
Gemeente Krimpen a/d Yssel	-	-	Gemeente Krimpen a/d Yssel	10.000,00	10.000,00
Gemeente Gorinchem	-	-	Gemeente Gorinchem	4.167,00	4.167,00
Gemeente Molenwaard	-	-	Gemeente Molenwaard	4.167,00	4.167,00
Gemeente Hardinxveld-Giessendam	-	-	Gemeente Hardinxveld-Giessendam	4.167,00	4.167,00
InnovationQuarter	10.000,00	10.000,00	InnovationQuarter	10.000,00	10.000,00
..	-	-	..	-	-
Afsluiting Mar.delta vorig boekjaar	-	15.857,28	Afsluiting Mar.delta vorig boekjaar	32.517,98	32.517,98
	175.000,00	184.858,28		217.518,98	211.518,98
Besteed in 2015			Bestedingen 2016:		
NMTA: Human Capital		20.933,00	NMTA: Human Capital		4.875,00
NMTA: MKB consultant		24.018,50	NMTA: MKB consultant		29.826,50
NMTA: MD Projectman. Inn. Exp.		18.150,00	NMTA: MD Projectman. Inn. Exp.		18.150,20
Nieuwsbrief/ Website		4.685,15	Nieuwsbrief		6.759,01
Programmacoord. + admin.		35.000,00	Website		15.000,00
Congres Aerospace		17.500,00	Programmacoord. + admin.		32.499,96
Bijeenkomst 2 juni		2.323,75	Congressen e.d.		5.447,88
Berenschot: 3D atlas Maritime		1.815,00	Idee-café's		5.721,50
ERAC		1439,9	Bijdrage offshore summit		7.105,00
Ecorys		26.208,60	Ecorys (2015 opdracht)		26.208,60
Ocean Space Consult		1.270,50	Ecorys (2016) - publicatie monitor		5.280,44
Smash Pilot		4.235,00	Diner eerste jaar		13.991,03
Overig		757,90	Diner tweede jaar		15.000,00
Besteed t/m 31-12-2015		158.337,30	Besteed t/m 31-12-2016	-	187.200,62
			Afsluiting Maritime Delta boekjaar 2016		30.321,36

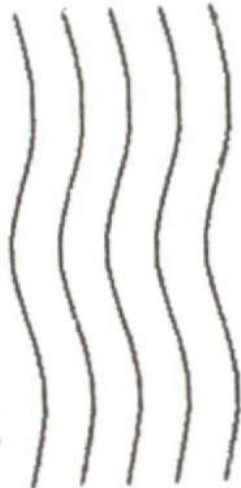
* Restant 20% (€ 12.000) over boekjaren 2015 en 2016 volgt na afronding 2016 (conform subsidiebeschikking)

Het overschot van de door de projectpartners van het Maritime Delta programma 2015/2016 beschikbaar gestelde middelen, ongeveer € 30.000,00, zal worden aangewend voor het Maritime Delta programma 2017/2018. De bijdrage van de Provincie Zuid-Holland is volledig benut ten behoeve van programma 2015/2016, het betreft 17,36% van de werkelijke kosten van het samenwerkingsprogramma.

**Innovation
Quarter**

invest &
innovate in
West Holland

GO800 #2500X0X#D0D#0000#

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie en de raad van commissarissen van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij
InnovationQuarter B.V.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2015 van Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V. te Den Haag gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2015 en de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag van de directie, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW) en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). De directie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de directie van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V. per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen van en krachtens de WNT.

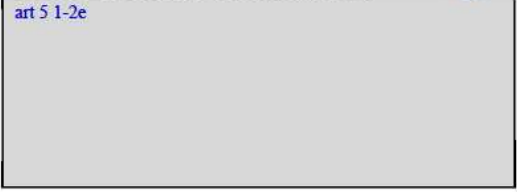
Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het verslag van de directie, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het verslag van de directie, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Den Haag, 22 februari 2016

Ernst & Young Accountants LLP

art 5 1-2e

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Samenvatting resultaten 2015	4
2. Verslag van de Raad van Commissarissen	5
3. Verslag van de Directie	7
Terugblik 2015	7
Realisatie versus doelstellingen (KPI's)	7
Financiële realisatie	8
Vooruitblik 2016	9
4. Onze Strategie	11
Waar staan we voor	11
Waar gaan we voor	12
5. Onze omgeving	14
6. Onze Resultaten	19
Business Development	19
Foreign Investments	27
Capital	34
Het investeringsproces	36
7. Onze organisatie	40
Hoe zijn we georganiseerd	40
Omvang van de organisatie	41
Human resource management	41
8. Governance	47
Risicoparagraaf	48
9. Jaarrekening	52
Geconsolideerde balans per 31 december 2015	52
Geconsolideerde winst- en verliesrekening 2015	54
Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2015	55
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de geconsolideerde jaarrekening	56
Toelichting op de geconsolideerde balans	61
Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening	66
Enkelvoudige balans per 31 december 2015	71
Enkelvoudige winst- en verliesrekening 2015	73
Enkelvoudig kasstroomoverzicht 2015	74
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de enkelvoudige jaarrekening	74

art 5 1-2e

Toelichting op de enkelvoudige balans	76
Toelichting op de enkelvoudige winst- en verliesrekening	82
Ondertekening van de jaarrekening.....	85
Overige gegevens	86
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	88
Bijlagen	90
Onderverdeling Financiële Realisatie 2015 versus begroting 2015 Activiteiten.....	90
Belanghebbenden	92
Over dit verslag	94
Personalia Directeur, leden van de Raad van Commissarissen, leden van de Investeringscommissie	96
Lijst van afkortingen	100

Voorwoord

2015 is een mooi jaar geweest voor InnovationQuarter. Een jaar waarin we over de volle breedte van onze kerntaken de vruchten hebben kunnen plukken van de stevige basis die in 2014 was gelegd. InnovationQuarter heeft zich ontwikkeld tot een organisatie die toegevoegde waarde levert door enerzijds de neutrale rol, het brede overzicht, de diepe kennis en het grote netwerk en anderzijds als een organisatie die benaderbaar is, dicht op de bal zit en resultaten levert. De noodzaak van een regionale ontwikkelingsmaatschappij die werkt aan een economisch krachtiger regio wordt inmiddels breed onderkend.

Voor alle drie de kerntaken zijn de vooraf gestelde doelen gehaald.

- ♦ Door **Business Development** zijn 15 samenwerkingsverbanden gerealiseerd, 46 samenwerkingsverbanden aangejaagd en 62 verkend.
- ♦ **Foreign Investments** heeft 28 buitenlandse bedrijven geassisteerd bij vestiging, danwel verhuizing of uitbreiding, in de regio. Deze bedrijven verwachten binnen drie jaar 419 additionele arbeidsplaatsen te hebben gerealiseerd in de regio en € 140 mln. additioneel te hebben geïnvesteerd.
- ♦ **Capital** heeft in 9 bedrijven geïnvesteerd¹. Het additioneel aangetrokken kapitaal voor de regio komt met deze investeringen op € 54,8 mln. De bedrijven in portfolio verwachten binnen drie jaar 129 additionele arbeidsplaatsen te hebben gerealiseerd. In 2015 is tevens de eerste exit van InnovationQuarter gerealiseerd op de investering in Authasas.

Onze activiteiten hebben in 2015 geleid tot een additioneel geïnvesteerd privaat vermogen van ca. € 200 mln. en de creatie van meer dan 500 hoogwaardige nieuwe arbeidsplaatsen in de regio.

De opgave voor InnovationQuarter is echter groter dan het sec realiseren van projecten, nieuwe banen of investeringen. Door het uitgebreide netwerk en de brede regionale focus levert InnovationQuarter ook buiten de concrete targets meerwaarde op voor de regio. Door een verbindende rol in het innovatieve ecosysteem te spelen. Door de regio als innovatieve hotspot op de (internationale) kaart te zetten. Door de schakel te zijn tussen het nationale topsectorenbeleid en het regionale bedrijfsleven. Door kennis en netwerken in te brengen in beleidstrajecten.

Met bedrijven, kennisinstellingen, cluster- en deltaorganisaties, incubators, financiers, topsectoren en overheden zorgen we er voor dat een bruisend ecosysteem ontstaat. Waarin hoogwaardige kennis ontwikkeld én toegepast wordt. Waar partijen elkaar snel en goed weten te vinden over bestuurlijke en sectorale grenzen heen. Waar we oplossingen vinden voor maatschappelijke uitdagingen. Waar serieus werk wordt gemaakt van de transitie naar de next economy, door het verzilveren van de kansen die de digitale en circulaire economie bieden.

InnovationQuarter is als regionale ontwikkelingsmaatschappij dus méér dan een verbinder, méér dan een acquisitieorganisatie en méér dan een investeerder.

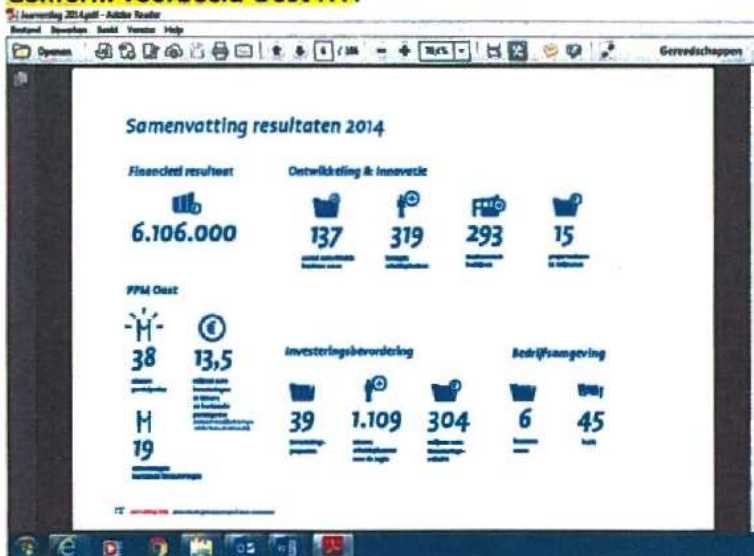
Rinke Zonneveld

Directeur

¹ Voor de KPI's Capital geldt in dit gehele verslag dat deze betrekking hebben op de realisatie t/m 31 december 2015 m.u.v. Instroom aantal leads, dit om aan te sluiten met de presentatie Jaarplan 2015. In het Jaarplan 2017 e.v. zullen de KPI's voor Capital niet meer cumulatief worden

1. Samenvatting resultaten 2015

Conform voorbeeld Oost NV:

Samenvatting resultaten 2015:

Financieel resultaat

Foreign investment

Bedrijven geland	28
Arbeitsplaatsen	419
Investeringsvolume	€140 mln.

Capital

Nieuwe participaties	9
Geïnvesteerd vermogen	€7,0 mln.
Arbeitsplaatsen	129

Business Development

Gerealiseerde samenwerkingsverbanden	15
Projecten in portefeuille	159 ²

² Betreft de optelsom van de ultimo 2015 geregistreerde projecten in de fases Signaleren – Aanpak – Realiseren.

art 5 1-2e

2. Verslag van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen is verheugd met de resultaten in en over 2015.

Waren in het opstartjaar 2014, naast de inrichting van een goed werkende organisatie, reeds mooie resultaten gehaald, in 2015 zijn al de gestelde doelstellingen gerealiseerd en zelfs overtroffen. Zo zijn in 2015 onder meer 15 nieuwe samenwerkingsverbanden gerealiseerd door Business Development, 28 landingen door Foreign Investments mogelijk gemaakt en is in een 9-tal ondernemingen geïnvesteerd door Capital.

De Raad van Commissarissen maakt een groot compliment aan alle medewerkers.

InnovationQuarter is zeer actief en zichtbaar in het werkveld geweest maar ook zeer toegankelijk voor ondernemers en alle andere stakeholders.

In 2015 is weer verdere invulling gegeven aan de voortschrijdende ambities van InnovationQuarter ingegeven door nieuwe ontwikkelingen in de regio. De groei van het netwerk, investeringen, projecten en participaties in innovatieve projecten is bewonderenswaardig. De waardering daarvoor blijkt uit de reacties van aandeelhouders en participanten om de uitbreiding van onze activiteiten, zoals verwoord in de Meerjarenstrategie, te financieren. Ook onze doelgroep, het innovatieve bedrijfsleven, toont grote tevredenheid.

Een kort overzicht van de activiteiten van de Raad van Commissarissen in 2015:

- ♦ Er hebben 3 aandeelhoudersvergaderingen plaatsgevonden;
- ♦ De Raad vergaderde zevenmaal in de aanwezigheid van de Directeur;
- ♦ De Audit Commissie heeft vijfmaal en de Remuneratie Commissie tweemaal vergaderd. De uitkomsten van de werkzaamheden van deze commissies zijn in detail besproken tijdens de reguliere vergaderingen van de Raad en worden derhalve niet separaat gerapporteerd in dit verslag;
- ♦ De Raad heeft eenmaal buiten de aanwezigheid van de Directeur haar eigen functioneren en het functioneren van de Directeur geëvalueerd;
- ♦ Aan de hand van de kwartaalrapportages werden de (financiële) resultaten van zowel InnovationQuarter als de investeringsportefeuille besproken;
- ♦ De Raad heeft de Meerjarenstrategie (2016-2018) besproken en het Jaarverslag 2014, de Kwartaalrapportages 2015 en Jaarplan inclusief Begroting 2016 vastgesteld;
- ♦ De Raad heeft de voorwaarden van de samenwerkings- en aandeelhoudersovereenkomst van het UNIQ-fonds besproken. In 2016 zal dit fonds samen met de regionale TTO's en publieke aandeelhouders worden opgericht;
- ♦ De Raad heeft intensief overleg gehad om te komen tot de voorwaarden van de fund-in-fund strategie van InnovationQuarter en een daadwerkelijk mogelijke fund-in-fund investering;
- ♦ De Raad heeft met het management een eerste opzet besproken om te komen tot het invoeren van een robuust raamwerk dat op systematische en effectieve wijze de ondernemingsrisico's van InnovationQuarter kan identificeren, beoordelen en beheersen.

Al met al een jaar om met trots op terug te zien. InnovationQuarter heeft de eerste jaren van haar bestaan boven verwachting gepresteerd. Komende jaren valt de starters-goodwill weg en zal InnovationQuarter moeten bewijzen duurzaam succesvol te kunnen zijn. De Raad van Commissarissen zal daarbij zijn kerntaken van controle, advies en werkgever nauwgezet uitvoeren in nauwe samenwerking en met respect voor ieders positie. De Raad van Commissarissen ziet daar met genoegen naar uit en heeft het volste vertrouwen in de kwaliteit en inzet van alle medewerkers van InnovationQuarter.

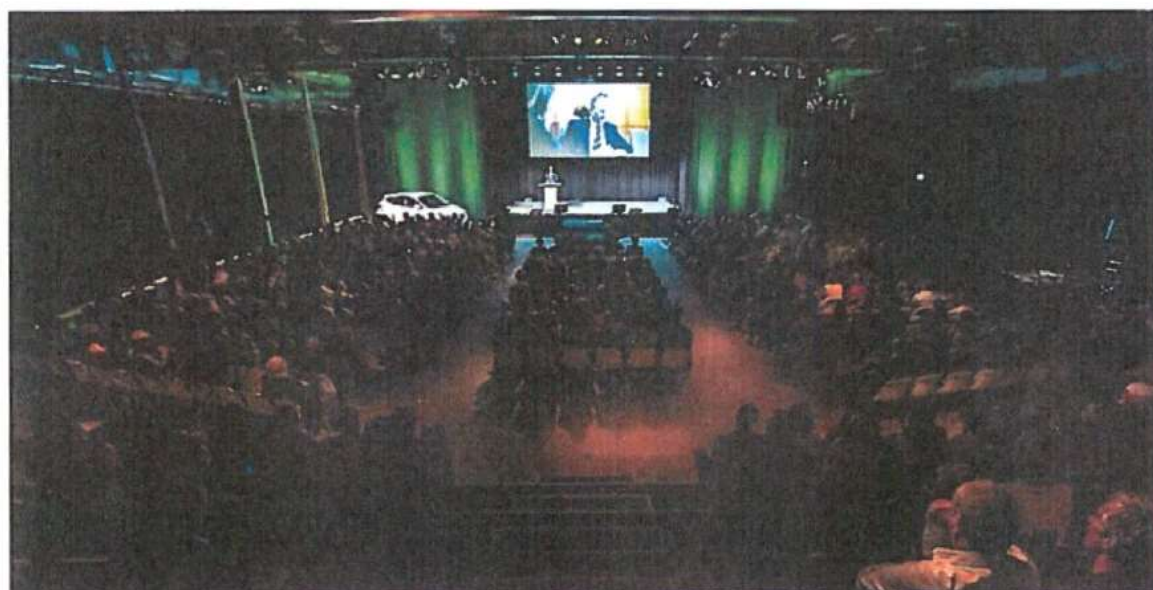
art 5.1-2e

Tot slot willen we de aandeelhouders en participanten bedanken voor de constructieve dialoog en het gestelde vertrouwen in InnovationQuarter.

Den Haag, 18 februari 2016

Raad van Commissarissen

art 5 1-2e

Op 22 juni 2015 vond in de Van Nelle Fabriek in Rotterdam het InnovationQuarter jaarevent plaats. Meer dan 500 van onze relaties waren aanwezig. Minister Kamp verzorgde de openingsspeech.

3. Verslag van de Directie

Terugblik 2015

Realisatie versus doelstellingen (KPI's)

Prestatie indicatoren	Realisatie 2015	Doelstelling 2015	Realisatie 2014	Target 2016
Business Development				
Gerealiseerde samenwerkingsverbanden	15	10-15	-	15
Toegevoegde waarde ³	€ 15 mln.	€ 10-15 mln.	-	€ 15 mln.
Portefeuille:	159	100	143	110
• Signaleren	36	35-40	55	40
• Verkennen	62	25-30	39	30
• Aanjagen	46	20-25	43	25
• Realiseren	15	10-15	6	15
Foreign Investments				
Bedrijven geland ⁴	28	20	8	25
Investeringsvolume	€ 140 mln.	€ 60 mln.	n.v.t.	€ 60 mln.
Arbeidsplaatsen ⁵	419	200	35	250
Aantal bezoeken Investor Development	87	75	-	100
Portefeuille:	143	100	82	n.v.t.
• Actief	75	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
• Prospects	67	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Capital				
Gerealiseerde investeringen	9	10	2	19
Gerealiseerde exit(s)	1	-	-	-
Geïnvesteed vermogen InnovationQuarter (incl. verpl.)	€ 7,0 mln.	€ 8 - € 12 mln.	€ 1,8 mln.	€ 15 - 17 mln.
Geïnvesteed vermogen ⁶	€ 54,8	€ 30-45 mln.	€ 7,5 mln.	€ 80-85 mln.
Goedgekeurde Investeringsvoorstellen	20	10-15	2	n.v.t.
Aantal Arbeidsplaatsen ⁷	129	60-80	9	
Instroom aantal leads	448	250	408	350

We hebben in 2015 weer met prachtige bedrijven mogen werken. We hebben met vele honderden bedrijven contact gehad; bedrijven die op zoek zijn naar financiering, bedrijven met een innovatievraag, bedrijven die op zoek zijn naar een vestigingslocatie. Steeds meer bedrijven weten ons te vinden en het is opvallend dat dat niet alleen midden- en kleinbedrijven (MKB) zijn, maar ook starters en corporates.

In 2015 is tevens het contact met onze aandeelhouders en participanten geïntensiveerd. Naast de dagelijkse contacten over individuele projecten vindt met elke aandeelhouder twee keer per jaar bestuurlijk overleg plaats om de stand van zaken en de onderlinge samenwerking te bespreken.

³ Toegevoegde waarde wordt vooralsnog gesteld op € 1 mln. per gerealiseerde samenwerkingsverband dit in lijn met de andere ROM's. Een methode om de werkelijke toegevoegde waarde beter te kunnen bepalen is in ontwikkeling.

⁴ Waarvan 12 in samenwerking met acquisitiepartners WFIA en/of Rotterdam Partners.

⁵ Verwacht aantal (directe en indirecte) arbeidsplaatsen binnen 3 jaar na feitelijke vestiging.

⁶ Totaal nieuw aangetrokken financiering door portfolio-bedrijven, inclusief financiering InnovationQuarter

⁷ Additioneel verwachte (directe en indirecte) arbeidsplaatsen binnen 3 jaar na feitelijke inv

art 5.1-2e

Met een belangrijk deel van onze aandeelhouders is afgelopen jaar intensief contact geweest over de voorgenomen uitbreiding van het Participatiefonds en de oprichting van het proof of concept fonds UNIQ. Hiernaast zijn de contacten met Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH) intensief. Zo hebben wij samen met de MRDH gewerkt aan regiobranding en wordt er intensief samengewerkt aan de regionale investeringsstrategie, de Roadmap Next Economy en aan de totstandkoming en financiering van fieldlabs.

Financiële realisatie

Financiële kerngegevens geconsolideerde jaarrekening				
In duizenden	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014	Budget 2016
Inkomsten	4.041	3.951	3.737	4.545
Rentebaten	472	277	262	621
Opbrengsten	4.513	4.228	3.999	5.166
Personeelskosten	(3.676)	(3.511)	(3.128)	(4.025)
Overige bedrijfskosten	(1.353)	(1.469)	(1.163)	(2.036)
Kosten	(5.029)	(4.980)	(4.291)	(6.061)
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	(516)	(752)	(292)	(895)
Buitengewone posten	24	-	(135)	-
Resultaat	(492)	(752)	(427)	(895)
Stand Eigen vermogen	26.781	n.v.t.	27.273	n.v.t.

Het gerealiseerd resultaat 2015 bedraagt € 492.000 negatief en is daarmee € 260.000 minder negatief dan het begrote resultaat. Dit wordt met name veroorzaakt door de hogere inkomsten en hogere rentebaten ten opzichte van begroting. De totale kosten zijn in lijn met de begroting.

De verdeling tussen de participatie-, ontwikkelings- en overige activiteiten is als volgt: Negatief resultaat Participatiebedrijf van € 735.000 (begroting 2015: (€ 798.000)) een overschot Ontwikkelingsbedrijf van € 219.000 en een nagekomen positief resultaat afwikkeling Kennisalliantie van € 24.000. In de bijlagen is een uitsplitsing opgenomen van het resultaat verdeeld over de verschillende activiteiten van InnovationQuarter.

De kosten van het Ontwikkelingsbedrijf (Foreign Investments en Business Development) worden gefinancierd door de exploitatiebijdragen van onze participanten, en door projectinkomsten. Het Participatiebedrijf dekt, na de opbouwfase, haar kosten door gerealiseerd rendement op de participaties, leningen en andere participatieactiviteiten. Gelet op het nog korte bestaan van InnovationQuarter, wordt de eerstkomende 3 tot 5 boekjaren nog beschouwd als onderdeel van de opbouwfase van InnovationQuarter waarin het vanzelfsprekend is dat er nog een negatief resultaat wordt geboekt op de participatieactiviteiten.

Vooruitblik 2016

Voor InnovationQuarter zijn de volgende punten in 2016 van belang:

Versterking bestuurlijke basis In 2016 treedt de gemeente Zoetermeer toe als participant en zullen de Drechtsteden aandeelhouder worden van InnovationQuarter. Wij zijn bijzonder verheugd met deze verbreding van het bestuurlijke commitment aan onze organisatie. We realiseren ons overigens dat het karakter van een *regionale* ontwikkelingsmaatschappij die deels *lokaal* gefinancierd wordt vraagt om zeer goede presentatie van behaalde resultaten en toelichting daarvan op het belang voor de regio als geheel.

Oprichting proof of concept fonds In 2015 is veel tijd geïnvesteerd om samen met de Technische Universiteit Delft, de Universiteit Leiden en het Erasmus Medisch Centrum Rotterdam een gezamenlijk proof of concept fonds te ontwikkelen: UNIIQ. Dit fonds zal mede gefinancierd worden vanuit EFRO-middelen en vanuit middelen van het Rijk, de Provincie Zuid-Holland en de gemeente Leiden. In het eerste kwartaal van 2016 zal een aanvraag worden ingediend bij de Managementautoriteit Kansen voor West. Het fondsmanagement van UNIIQ wordt belegd bij InnovationQuarter.

Uitbreiding hoofdfonds In 2015 zijn de voorbereidingen getroffen voor de sinds de start van InnovationQuarter beoogde uitbreiding van het hoofdfonds. Door een voorgenomen EFRO-aanvraag, door voorgenomen additionele stortingen van bestaande aandeelhouders en door de toetreding van nieuwe aandeelhouders groeit het fonds in 2016 e.v. door van € 27,7 mln. tot naar circa € 80 mln.. Deze groei is noodzakelijk om de grote vraag naar innovatie- en groeifinanciering te kunnen blijven accommoderen.

Focus op projecten met massa en schaal Binnen Business Development zal de focus nog sterker komen te liggen op het realiseren van schaalbare projecten met impact, met ondernemers die de mogelijkheid en bereidheid hebben te investeren.

Focus op strategische acquisitie Naast de 'reguliere' vormen van acquisitie zetten we gericht in op strategische acquisitie: het gericht acquireren van die bedrijven, die een aanvulling vormen op het innovatieve ecosysteem in de regio. We kunnen juist hier het verschil maken, omdat door de integrale benadering vanuit de drie kerntaken de hiervoor benodigde kennis en netwerken heel gericht kunnen worden ontsloten.

Uitvoering MIT In 2015 heeft de Provincie Zuid-Holland samen met het Rijk invulling gegeven aan de regionale MIT (subsidieregeling MKB Innovatiestimulering Topsectoren, waarmee onder meer haalbaarheidsstudies en R&D samenwerkingsprojecten gefinancierd kunnen worden). De in 2015 reeds gestarte samenwerking tussen Provincie en InnovationQuarter om het programma goed in de markt te zetten en daar de goede projecten voor te genereren, zal in 2016 worden geïntensiveerd.

Uitrol regiobranding In 2015 hebben wij samen met de MRDH gewerkt aan het traject regiobranding: de ontwikkeling van het samenhangende verhaal over de economische kracht van onze regio. De kern van dit eind 2015 opgeleverde verhaal, is dat deze regio gepositioneerd wordt als "a real life testing ground": dé proeftuin voor wereldwijde metropoolgebieden, waar nieuwe cross-sectorale innovaties bedacht, gemaakt, getest en geëxporteerd worden. Ondersteund door een sterke kennisinfrastructuur en uitstekende quality of life. In 2016 wil InnovationQuarter deze positionering en bijbehorende marketingboodschap in samenwerking met de regionale stakeholders verder uitrollen en implementeren.

Uitwerking Meerjarenstrategie In de Aandeelhoudersvergadering van 27 november 2015 is onze Meerjarenstrategie goedgekeurd. In de Meerjarenstrategie hebben wij een aantal thema's geadresseerd die in het verlengde van onze kerntaken liggen en waarvoor wij graag additionele capaciteit zouden inzetten. Naast bovengenoemd thema regiobranding gaat het bijvoorbeeld om internationalisering van business clusters, toeleiding naar Europese programma's en de (projectmatige) financiering van soft landing programma's. Aan de hand van een verdere uitwerking van de genoemde thema's zullen wij in 2016 verder met onze aandeelhouders in gesprek gaan over de benodigde additionele financiering van InnovationQuarter.

art 5 1-2e

De triple helix samenwerking in Zuid-Holland is, mede met de komst van de Economische Programmaraad Zuidvleugel, in 2015 verder geïntensiveerd. Op 21 januari kwamen meer dan 50 bestuurders uit Zuid-Holland bijeen in het Europees Parlement voor een inspiratieve presentatie van de regio in Brussel.

art 5 1-2e

4. Onze Strategie

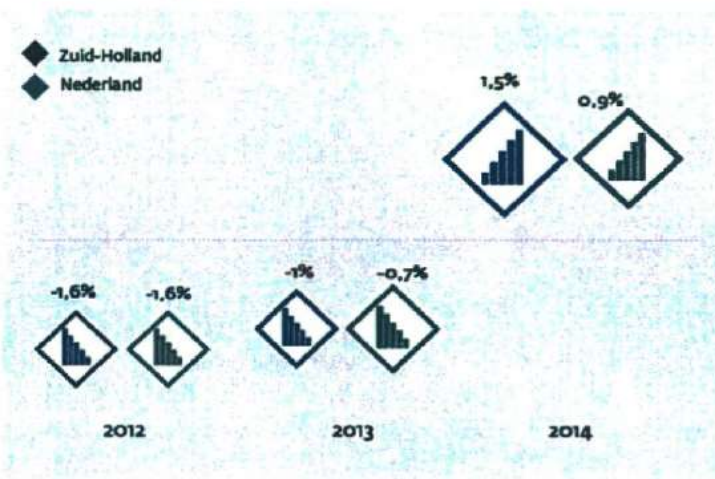
Waar staan we voor

Het is de missie van InnovationQuarter om het innovatieve vermogen van Zuid-Holland te ontsluiten en op deze wijze de concurrentiekracht van de regio duurzaam te versterken. Dit doen we door de maatschappelijke vraagstukken op het gebied van voeding, gezondheid, veiligheid en energie te vertalen in business kansen voor vandaag en morgen.

De uitgangspositie van Zuid-Holland is goed. Naast het feit dat Zuid-Holland een zeer sterke kennisinfrastructuur heeft, bruist de regio van de innovatieve bedrijven, variërend van klein tot groot, soms prominent aanwezig, soms verborgen parels, vaak wereldspelers in een bepaalde niche. Nieuwe producten en diensten worden hier bedacht, gemaakt, getest en van hieruit wereldwijd geëxporteerd. Zuid-Holland is als grootste en meest verstedelijkte economie van het land *"a real life testing ground"*: dé proeftuin voor wereldwijde metropoolgebieden, die voor maatschappelijke uitdagingen gesteld zijn op het gebied van gezondheid, voeding, veiligheid en klimaat.

Economische groei

bron: CBS

In juni 2015 is de eerste Economische Monitor Zuid-Holland gepresenteerd, een gezamenlijk product van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag, de Provincie Zuid-Holland, de Economische Programmaraad Zuidvleugel en InnovationQuarter. De Economische Monitor laat de economische ontwikkeling en de concurrentiepositie van Zuid-Holland zien aan de hand van verschillende indicatoren.

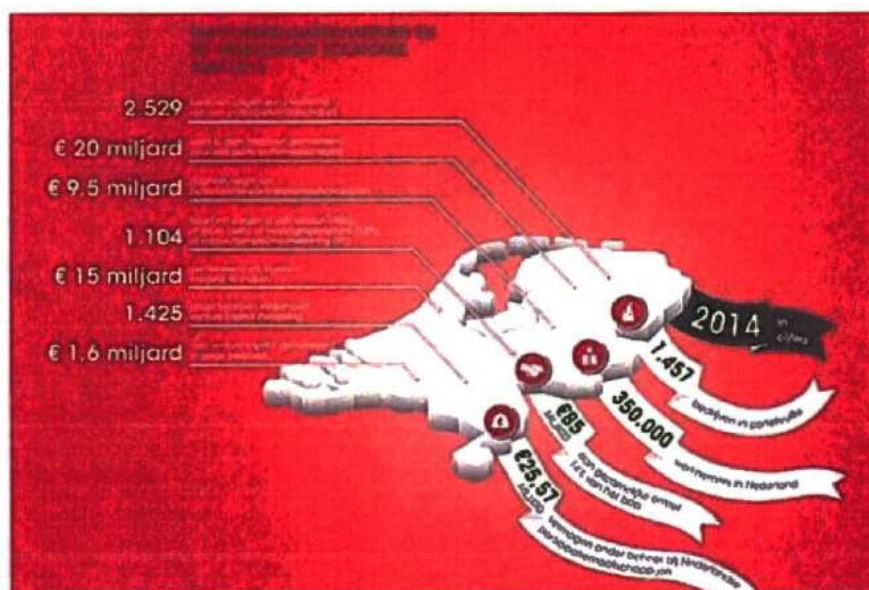
En toch blijven de economische prestaties van Zuid-Holland zowel in nationaal als Europees perspectief achter. Door nauwere samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven, meer kruisbestuiving tussen de sterke regionale clusters, gerichte inzet om het innovatieve MKB te versterken, het gericht aantrekken van buitenlandse bedrijven en het investeren in vernieuwende ondernemers kan Zuid-Holland haar prestaties sterk verbeteren. Vanuit die opdracht is InnovationQuarter als regionale ontwikkelingsmaatschappij sinds 1 januari 2014 actief.

Waar gaan we voor

Het ontsluiten van het innovatieve vermogen van de regio kent zijn vertaling in een veelheid aan activiteiten. Deze zijn binnen InnovationQuarter geconcentreerd in drie kerntaken:

- ♦ **Business Development:** vanuit Business Development smeden we nieuwe samenwerkingsverbanden tussen innovatieve ondernemers (en waar nodig met kennisinstellingen en overheden). We stappen in de vroege fase van projectontwikkeling in als neutrale maar betrokken aanjager, om via pilotprojecten ondernemers te brengen naar een business consortium waarin zij hun nieuwe business verder zullen gaan ontwikkelen.
- ♦ **Foreign Investments:** vanuit Foreign Investments speuren we wereldwijd naar bedrijven die zich in Zuid-Holland willen vestigen, zetten we internationaal de regio steviger op de kaart en investeren we substantieel in het onderhouden van relaties met in Zuid-Holland reeds gevestigde internationale bedrijven.
- ♦ **Vanuit Capital** helpen we vernieuwende en snelgroeiende bedrijven aan financiering, onder meer door zelf risicodragend in deze bedrijven te investeren. Tevens zetten we in op het vergroten van het aanwezige investeringskapitaal in de regio.

Jaarlijks worden voor ieder van de kerntaken samen met de aandeelhouders de kernprestatieindicatoren (kpi's) bepaald. Vooral nog worden hierbij alleen de direct aan onze projecten en investeringen toe te rekenen additionele arbeidsplaatsen en geïnvesteerd vermogen gemeten.

Het jaarlijkse onderzoek van de Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen (NVP) laat zien dat de investeringen in Nederlandse bedrijven door participatiemaatschappijen flink zijn gestegen. Uit het rapport blijkt tevens dat Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen, zoals InnovationQuarter, in 2014 verantwoordelijk waren voor 53% van het totaal aantal bedrijven waarin venture capital werd geïnvesteerd in Nederland.

Een activiteit die ten dienste staat van al onze activiteiten, maar vooral ten dienste van de regio is het creëren van 'reuring'. Door actief te communiceren over al het moois dat Zuid-Holland te bieden heeft op het gebied van innovatie, door bij te dragen aan vele evenementen en bijeenkomsten en door het op een hoger pijl brengen van de business intelligence over onze regio. Dit is een pijler onder al onze activiteiten, o

art 5 1-2e

helpt elkaar te vinden, buitenlandse bedrijven trekt en andere investeerders wijst op kansen in de regio.

Bepalende aspecten in de strategie van InnovationQuarter zijn

- **Integrale inzet kerntaken** Om de armslag van onze organisatie te vergroten zetten we onze kerntaken integraal in. We faciliteren ondernemers met de kennis, expertise en netwerken die binnen de totale organisatie aanwezig zijn en gaan daarin ook onze eigenlijke kerntaken voorbij. Zo kunnen we – los van projecten die we doen – ondernemers bijvoorbeeld snel koppelen aan een netwerk van potentiële klanten, kennisinstellingen en investeerders. We zijn zo méér dan een verbinder en aanjager, méér dan een acquisitieorganisatie, méér dan een investeerder.
- **Samenwerkend** InnovationQuarter staat dagelijks in dialoog met bedrijven, kennisinstellingen, incubators, clusterorganisaties, intermediaire organisaties, private financiers, banken, aandeelhouders en participanten en werkt met deze partners samen aan het realiseren van haar doelstellingen. Resultaten zijn dan ook gezamenlijke resultaten, die de innovatie- en concurrentiekracht van Zuid-Holland versterken. InnovationQuarter acteert 'prominent op de achtergrond'.

Onze doelstellingen leggen we vast in jaarplannen, die we in overleg met onze participanten opstellen. In 2015 hebben we tevens onze Meerjarenstrategie 2016-2018 "Werken aan de next IQonomy" opgeleverd, die is vastgesteld door onze aandeelhouders.

In september 2015 opende het Cambridge Innovation Center (CIC) haar eerste Europese vestiging in het Groothandelsgebouw in Rotterdam. Samen met zeer vele partners heeft InnovationQuarter geholpen bij de landing van CIC. Samen met Venture Café Rotterdam zal InnovationQuarter activiteiten organiseren om het innovatie ecosysteem in de regio verder te versterken.

5. Onze omgeving

De bedrijven voor en met wie InnovationQuarter dagelijks werkt worden beïnvloed door verschillende externe factoren. De volgende (mondiale) trends zijn dominant en zijn in 2015 ook zichtbaar bepalend geweest voor de activiteiten van InnovationQuarter.

Globalisering en digitalisering. Deze twee dominante ontwikkelingen – die zorgen voor een wereldmarkt met steeds minder grenzen en een samenleving die steeds meer op netwerken is georiënteerd – leiden tot ingrijpende veranderingen voor de ondernemers met en voor wie InnovationQuarter werkt. Naast het feit dat concurrenten én business kansen niet meer op regionale maar op internationale schaal spelen, versnelt digitalisering de verandering. Zo komen nieuwe technologieën, materialen en producten steeds sneller beschikbaar; voor bestaande markten werkt dit disruptief. Maatwerk, waarbij een bedrijf snel en precies op de wens van de klant inspringt, biedt bijvoorbeeld kansen, maar maakt ook het verdienmodel lastiger. Genoemde ontwikkelingen gaan dus gepaard met onzekerheden en laten zich vertalen in kansen én bedreigingen.

Maatschappelijke vraagstukken. Hiernaast spelen op mondiaal niveau een aantal vraagstukken die vragen om nieuwe manieren van werken en denken. Het gaat hier om maatschappelijke uitdagingen zoals klimaatverandering, de verouderende bevolking, veiligheid en energiezekerheid. Deze vraagstukken zijn in de afgelopen jaren in sterke mate de onderzoeksagenda van kennisinstellingen gaan bepalen. De oplossingen moeten in belangrijke mate echter ook komen van bedrijven. Zij vormen samen met kennisinstellingen de noodzakelijke motor van vernieuwing. Samenwerking en over grenzen kijken zijn daarbij essentieel: de uitdagingen zijn dermate complex dat oplossingen cross-sectoraal tot stand moeten komen. Maatschappelijke uitdagingen vormen in die zin een belangrijke katalysator voor innovaties én daarmee een groeimarkt voor het bedrijfsleven, ook in Zuid-Holland.

Technologische ontwikkelingen. Naast maatschappelijke vraagstukken is technologische ontwikkeling een belangrijke driver voor transitie. Bedrijven vervlechten meer en meer productie en digitalisering, onder meer via robotisering, big data en cloud computing. In Zuid-Holland zien we dat deze 'Smart Industry' in toenemende mate de verbinding is tussen verschillende initiatieven in de regio die gericht zijn op de transitie van de industrie naar de next economy. In alle speerpuntsectoren in Zuid-Holland speelt Smart Industry een belangrijke rol.

In 2016 zal de Roadmap Next Economy worden opgeleverd die een richtinggevend perspectief zal bieden voor de kansen die deze mondiale trends bieden voor onze regio.

Met onze projecten werken we aan de volgende maatschappelijke thema's:

	Life Sciences & Health	Horticulture	Cleantech	Smart Industry	Safety & Security
Decentrale duurzame energiesystemen en opslag					
Materiaalschaarste, hergebruik en nieuwe materialen					
Mobiliteit					
Personalized Health					
Voeding en gezondheid					
Duurzame productie van voedsel en grondstoffen					
Integraal waterbeheer en veiligheid					
Veiligheid					

Bedrijfsprofiel

InnovationQuarter ontsluit het innovatieve vermogen van Zuid-Holland door maatschappelijke vraagstukken op het gebied van voeding, gezondheid, veiligheid en energie te vertalen in business kansen. InnovationQuarter versterkt op die manier de economie en werkgelegenheid van Zuid-Holland. We werken voor startende en groeiende bedrijven, MKB, corporates en in nauwe samenwerking met vele markt- en (semi)publieke partijen. We bieden kennis, geld en netwerken. Ons werk voeren we uit in opdracht van onze aandeelhouders en participanten.

Waardeketen en ketenverantwoordelijkheid,

InnovationQuarter is opgericht om het innovatieve vermogen van Zuid-Holland te ontsluiten. Wij opereren verbindend tussen de verschillende spelers in het innovatieve ecosysteem, waarbij het innovatieve MKB niet de enige, maar wel de belangrijkste doelgroep van onze diensten is. In hoofdstuk 6 wordt de waardeketen nader uitgewerkt voor onze kerntaken.

De ketenverantwoordelijkheid van InnovationQuarter ligt vanuit haar strategische doelstellingen voornamelijk in de regio. De activiteiten van InnovationQuarter hebben zowel economische, sociale als milieuaspecten.

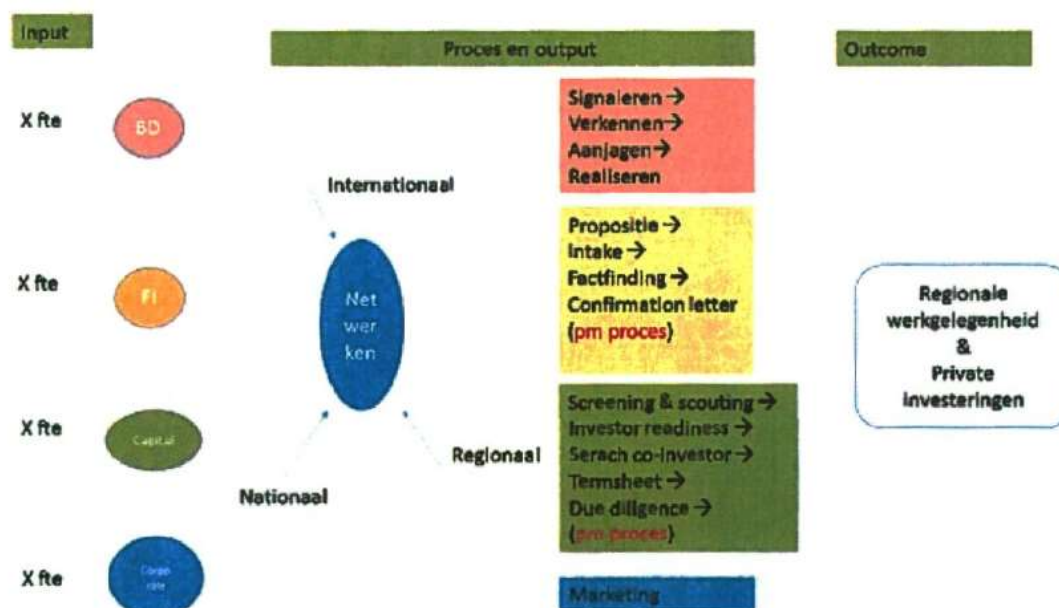
De economische impact van InnovationQuarter dient vooral te worden gerelateerd aan de doelstellingen op organisatieniveau. Zo is de directe invloed op de arbeidsmarkt beperkt, maar levert InnovationQuarter via haar kerntaken een bijdrage aan zowel de groei van werkgelegenheid in de regio als aan additionele private investeringen. In 2015 hebben de activiteiten van InnovationQuarter geleid tot ca. € 200 mln. aan additioneel geïnvesteerd privaat vermogen (doelstelling was € 100 mln.) en tot de realisatie van ruim 500 nieuwe arbeidsplaatsen na drie jaar (doelstelling was 250+). Hierbij zijn de effecten van de Business Development inspanningen nog niet meegenomen omdat InnovationQuarter nog onvoldoende ervaring heeft opgebouwd om deze inspanningen op een goede manier te kunnen meten.

De sociale impact van InnovationQuarter als werkgever wordt uitgebreid behandeld in hoofdstuk 7. Hiernaast geldt dat het sociale aspect van duurzaam ondernemen betrekking heeft op het continuïteitsperspectief van ondernemingen. Dit geldt voor InnovationQuarter.

zelf, maar ook voor bedrijven in de regio. Het behouden van bestaande werkgelegenheid en het creëren van nieuwe werkgelegenheid is verankerd in onze kerntaken. Tevens geldt dat onze focus op maatschappelijke opgaven er toe leidt dat onze activiteiten sociale impact hebben op domeinen als veiligheid, dierwelzijn, gezondheid en voedselveiligheid.

Voor de milieu impact van InnovationQuarter zijn vooral onze activiteiten binnen het clean tech domein van belang. Het gaat dan om projecten op het gebied van Smart Grids, Smart Mobility, de transitie naar een biobased en circulaire economie en Smart Industry. Wij zijn ervan overtuigd dat deze vele malen zwaarder wegen dan onze dan onze interne inspanningen op dit vlak, waarover wij derhalve niet rapporteren.

PM grafisch overzicht waardeketen (nog verder te ontwikkelen)

Het thema duurzaamheid heeft tot slot ook invloed op de investeringsbeslissingen. Alhoewel InnovationQuarter geen expliciete eisen heeft gesteld aan het duurzaamheidsbeleid van participaties waarin wordt geïnvesteerd, beoordeelt zij wel de activiteiten van de participaties. InnovationQuarter neemt bijvoorbeeld niet deel in bedrijven waarvan bekend is dat zij de mensenrechten schenden, wet- en regelgeving niet naleven of grote milieurisico's aangaan.

Belanghebbenden / samenwerkingspartners

We staan continu in dialoog met onze aandeelhouders, participanten, bedrijven, kennisinstellingen, lokale overheden, incubators (zoals YES!Delft en het Erasmus Centre for Entrepreneurship), netwerk- en clusterorganisaties (zoals The Hague Security Delta (HSD), Holland Instrumentation, Medical Delta), intermediaire organisaties (zoals de KvK) en onze eigen medewerkers. Onze focusgebieden en werkwijze hebben we vastgelegd in onze Meerjarenstrategie. De doorvertaling daarvan naar 2016 is vastgelegd in het Jaarplan 2016. De Meerjarenstrategie is vastgesteld door onze Aandeelhouders. Jaarplannen worden voorgelegd aan onze participanten en besproken met onze aandeelhouders. De hierbij behorende activiteiten en prestaties leggen we vervolgens periodiek vast in de vorm van kwartaalrapportages, die we met de Raad van Commissarissen bespreken en verspreiden naar onze Aandeelhouders en participanten.

art 5:1-2e

Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

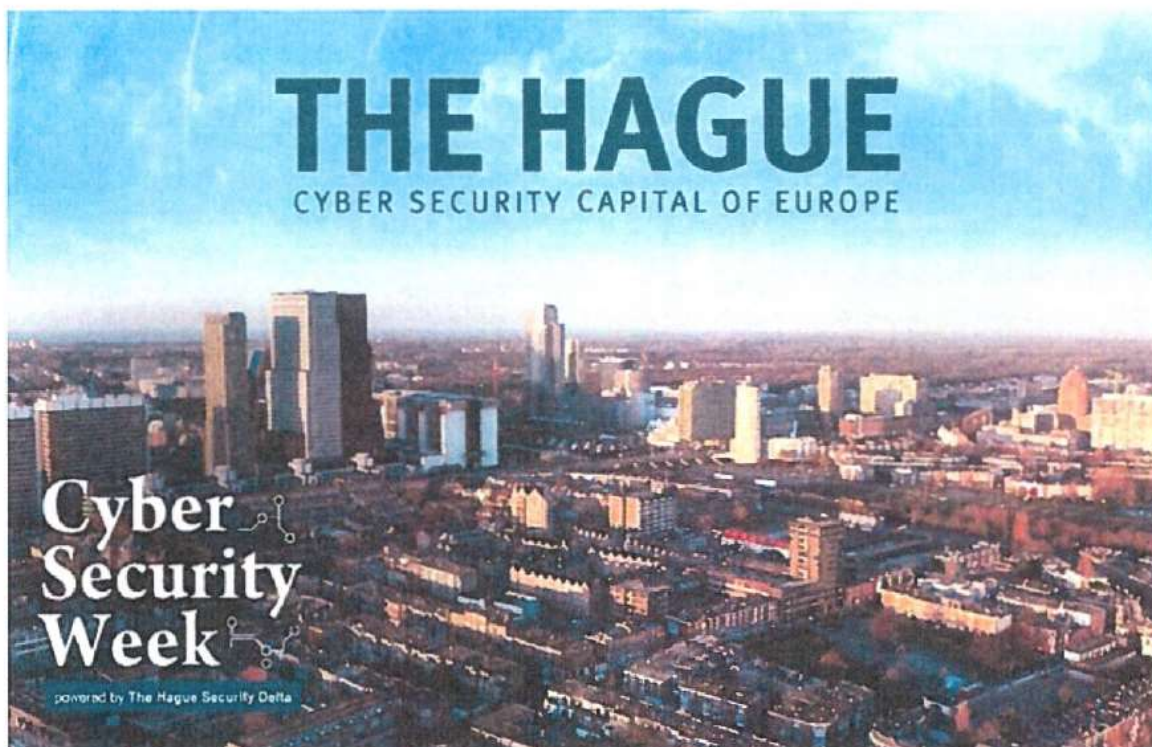
Aandeelhouders en participanten InnovationQuarter, stand 31-12-2015

InnovationQuarter kent aandeelhouders en participanten. Aandeelhouder zijn de partijen die kapitaal hebben gestort ten behoeve van het Participatiefonds. Hiernaast krijgt InnovationQuarter jaarlijks een bijdrage van de Participanten om de exploitatiekosten te dekken.

2015	Aandeelhouders	Participanten
Ministerie van Economische Zaken	36,1 %	€ 1.004.000
Provincie Zuid-Holland	36,1 %	€ 1.000.000
Rotterdam	10,8 %	€ 500.000
Den Haag	1,8 %	€ 400.000
Leiden	3,6 %	€ 100.000
Delft	2,5 %	€ 285.000
Westland	1,8 %	€ 100.000
Dordrecht	-	€ 100.000
Universiteit Leiden	1,8 %	-
Leids Universitair Medisch Centrum	1,8 %	-
Technische Universiteit Delft	1,8 %	€ 150.000
Erasmus MC Holding	1,8 %	-

Door de samenwerking tussen de Rijksoverheid, de provincie, alle grote steden in Zuid-Holland, de universiteiten en de universitair medisch centra is InnovationQuarter als ontwikkelingsmaatschappij in de Nederlandse context uniek.

Wij hebben als organisatie een bijzondere structuur doordat we privaatrechtelijk georganiseerd zijn maar publieke aandeelhouders en financiers kennen. Wij werken op dagelijkse basis met en voor het innovatieve MKB, en worden dankzij onze governance ook in staat gesteld om dit met een hoge mate van professionele vrijheid te kunnen doen. Dit laat onverlet dat we ons zeer wel bewust zijn van de publieke context waarin we opereren, en welke beperkingen en verantwoordelijkheden dit met zich meebrengt. Met regelmaat bespreken we intern de dilemma's die kunnen voortvloeien uit onze bijzondere positie.

Het nationale veiligheidscluster The Hague Security Delta (HSD) organiseerde in april 2015 samen met haar partners de Cyber Security Week. Voor InnovationQuarter het eerste event waar zij door verschillende activiteiten haar integrale inzet op het Safety & Security domein kon laten zien. Deze integrale inzet heeft diverse concrete resultaten en leads voor zowel Foreign Investments, Business Development als Capital opgeleverd.

6. Onze Resultaten

Business Development

Rol

InnovationQuarter Business Development verkent en realiseert voor en met ondernemers nieuwe businessmogelijkheden door consortia te vormen rondom maatschappelijke vraagstukken. Gerealiseerde projecten kunnen de vorm hebben van nieuwe product-marktcombinaties, structuurversterkende programma's of open innovatieomgevingen, zoals fieldlabs. Zij moeten leiden tot toegevoegde waarde voor de regio (via additionele private investeringen en nieuwe werkgelegenheid) en voor de deelnemende bedrijven zelf. InnovationQuarter treedt op als onafhankelijk regisseur en biedt kennis, expertise en netwerken. De grootste toegevoegde waarde van InnovationQuarter ligt daarbij op het realiseren van cross industry innovation: het verbinden van innovatieve oplossingen uit verschillende sectoren.

Uit ons netwerk van ondernemers en kennisinstellingen komen vrijwel dagelijks signalen over innovatieve ontwikkelingen. In samenwerking met netwerkorganisaties verkennen we deze thema's, waarbij twee elementen cruciaal zijn: 1) heeft Zuid-Holland een positie om het thema te kunnen ontwikkelen en op te kunnen schalen?; 2) zijn er bedrijven en kennisinstellingen die open staan voor het verder aanjagen van het thema in een samenwerkingsverband en beschikken zij ook over (financiële) trekkracht? Een belangrijke rol in deze fase is vaak het helpen articuleren van de vraag van bedrijven of het schetsen van een toekomstperspectief.

art 5 1-2e

Veel belangstelling voor het koploperstraject gericht op het SME-instrument van Horizon 2020 dat InnovationQuarter organiseerde in samenwerking met RVO, Netherlands Maritime Technology en Holland Instrumentation.

Als een verkenning positief wordt afgesloten volgt de aanjaagfase. In deze complexe fase is onze belangrijkste rol om hechte relaties te ontwikkelen tussen de beoogde consortiumpartners, aan te sturen op de ontwikkeling van een projectplan en de mogelijkheden van financiering te verkennen. Vanuit het consortium zal altijd een ondernemer trekker moeten zijn. Onze aanjagende rol vertaalt zich in scherpste op zowel het in ontwikkeling zijnde projectplan als op de bijdrage van individuele leden in het consortium. We vragen niet alleen van ondernemers dat ze grenzen verleggen; dit doen onze business developers ook zelf in deze trajecten. Door scherpste in te brengen, soms stevige keuzes te maken, grenzen te stellen. Juist in deze fase levert InnovationQuarter toegevoegde waarde als onafhankelijke partij die geen ander belang heeft dan het versterken van de Zuid-Hollandse economie.

Omdat in de realisatiefase uiteindelijk ondernemers zelf het project zullen gaan trekken, zijn we in de aanjaagfase actief bezig met eigenaarschap voor de realisatiefase. De intensiteit van onze rol neemt in deze fase af en zal met name worden ingevuld als onafhankelijke 'buitenboordmotor', die indien nodig via een aantal gerichte interventies het consortium verder op weg helpt. Onze rol is volbracht wanneer er harde financiering en voldoende continuïteit is voor de gerealiseerde projectplannen.

Om het innovatiepotentieel van de regio ten volle te benutten beperken we ons niet tot het innovatieve MKB. Kiemen van nieuwe business zijn aanwezig bij zowel starters, innovatieve MKB-ondernemingen als grote bedrijven en gespecialiseerde kennis- en onderzoeksinstituten. Onze focus ligt op die ondernemers die het aankunnen en –durven om in open innovatietrajecten samen tot nieuwe business te komen.

Bij het ontsluiten van het regionale innovatiepotentieel is intensieve samenwerking met clusterorganisaties, campussen, incubators, financiers, kennisinstellingen, overheden, de Kamer van Koophandel, topsectoren, Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI's) en andere regionale ontwikkelingsmaatschappijen cruciaal. Juist omdat wij niet gelinkt zijn aan

art 5 1-2e

Ernst & Young Accountants LLP

 Building a better working world

één subregio of één cluster, kunnen we cross-sectorale en bovenregionale (zelfs internationale) samenwerking tot stand brengen.

art 5 1-2e

De gemeente Rotterdam heeft het initiatief genomen tot "Versnelling Economische Transitie". Vanuit deze gezamenlijke aanpak werkt InnovationQuarter samen met onder andere het Havenbedrijf, Rotterdam Partners, Deltalinqs en iTanks aan concrete innovatieprojecten.

Resultaten

Business Development heeft in 2015 haar doelstellingen in alle fases van de business development funnel gerealiseerd of overtroffen. Een belangrijke interne opdracht is geweest om de focus zoveel mogelijk te leggen op de fases aanjagen en realiseren - juist daar zit de toegevoegde waarde en kracht van InnovationQuarter - en op ondernemers met investeringskracht.

art 5 1-2e

	Target 2015	Resultaat
Signaleren	35-50	36
Verkennen	25-30	62
Aanjagen	20-25	46
Realiseren	10-15	15

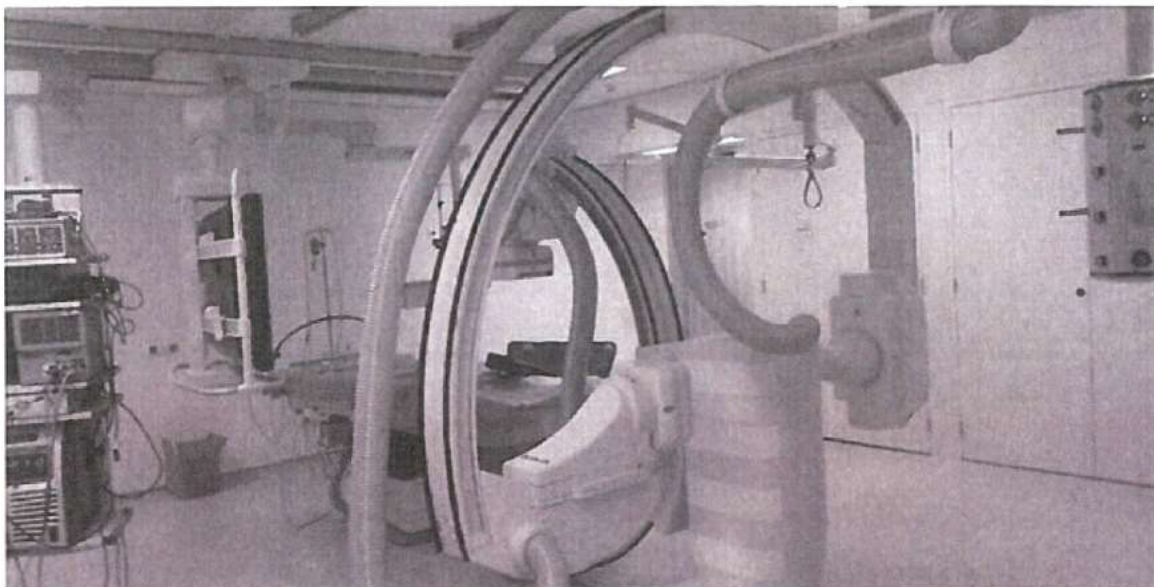
Ons netwerk met ondernemers is verder gegroeid en verdiept. Inmiddels hebben we een netwerk van vele duizenden bedrijven in de regio. Opvallend is dat in 2015 ook steeds meer corporates ons hebben opgezocht met de vraag hoe zij de brug naar het innovatieve MKB kunnen slaan.

In 2015 heeft de provincie Zuid-Holland de Netwerkregeling Topsectoren geïnitieerd, waarmee organisaties worden gefinancierd die zich richten op de signalerings- en verkenningsfase. InnovationQuarter werkt nauw samen met deze organisaties. Het streven is dat InnovationQuarter haar capaciteit hierdoor nog beter kan richten op realisatie van business cases.

Van de projecten in de aanjaag- en realisatiefase (61 in totaal) waren er in 2015 13 in de Horticulture, 9 in Smart Industry, 9 in Cleantech, 7 in Life Sciences and Health en 6 in Safety & Security. De rest van de projecten vond met name plaats in de subsectoren Maritiem, Water- en Deltatechnologie. De initiatieven die in 2015 zijn ondernomen zijn divers van aard. Onderstaand beschrijven we enkele van de business development trajecten waar we in 2015 concreet mee aan de slag zijn geweest.

Leiden BioScience Park Preclinical Collective / Platform voor start-ups in farma

In 2015 hebben we ondernemers op het Leiden Bio Science Park, die actief zijn in preklinische screening van medicijnen, geholpen bij het opzetten van een business cluster. Doel is om start-ups en kleinere bedrijven die innovatieve technologieën ontwikkelen voor het ontwikkelen van medicatie een platform te geven om hun technologieën, producten en diensten te tonen, te valideren en verder te ontwikkelen. Deze technologieën bieden onder meer een hogere betrouwbaarheid, versnelling van het onderzoek naar nieuwe medicijnen, verlaging van de faalkans van nieuwe kandidaatmedicijnen (door grotere voorspelbaarheid), complexere screening, een alternatief voor dierproeven et cetera.

MRI lab Hagaziekenhuis / Top in cardiovasculaire zorg

We hebben een aanjagende rol gespeeld in de vorming van het partnership tussen het HagaZiekenhuis en twee leveranciers van medische technologie, Medtronic en St. Jude Medical. Onder de naam 'Cardiopartners' zijn deze partijen gaan samenwerken aan het verbeteren van de zorg voor cardiologische patiënten door deze toegang te geven tot innovatieve oplossingen. 'Cardiopartners' zal de kwaliteit van de hartzorg in de regio vanuit het HagaZiekenhuis verder kunnen verbeteren, waardoor dit binnen vijf jaar kan uitgroeien tot één van de topklinische ziekenhuizen in Europa op cardiovasculair gebied. Het beoogde resultaat is een betere beschikbaarheid van de meest vooraanstaande medische technologie voor hartpatiënten en een nog betere patiëntervaring. In 2016 vindt verdere doorontwikkeling plaats met een Clinical Lab en een R&D Lab. Doel is het versnellen van (klinische) innovaties en het bevorderen van efficiëntie en doelmatigheid binnen de cardiovasculaire zorg.

Vers+ / Cross-over Life Sciences & Health en Tuinbouw

Met Vers+ ontwikkelt InnovationQuarter samen met een aantal koploperbedrijven een programma met als belangrijkste doelstelling het ontwikkelen van een nieuwe productgroep (verse aardappelen, groente en fruit) met een aantoonbaar hogere waarde van gezonde inhoudsstoffen. Het verbinden van schakels in de keten (veredeling, productie, marketing en verkoop) moet leiden tot een passend assortiment en nieuwe afzetmarkten.

art 5 1-2e

De door InnovationQuarter georganiseerde Drone Zone tijdens de Cyber Security Week was voor innovaties op het gebied van drones the place to be. Ondernemers en relevante partijen uit Zuid-Holland toonden daar aan een breed publiek innovaties op het gebied van unmanned aerial vehicles.

Aardobservatie geland / Toepassingsmogelijkheden downstreamdata

In 2015 zijn wij samen met Netherlands Space Office, TNO, en het The Hague Centre for Strategic Studies een onderzoek gestart naar aardobservatie. Informatie gewonnen uit satellietdata, *unmanned aerial vehicles* (UAV's) en grondgebonden systemen biedt ongeëvenaarde toepassingsmogelijkheden op vele terreinen, waarbij ook toepassingen in vitale infrastructuur en het veiligheidsdomein een potentiële groeiemarkt is. Het doel van het onderzoek is om de ontwikkeling van deze veelbelovende sector te stimuleren. In november 2015 heeft conferentie plaatsgevonden die in het teken stond van business development en het samenbrengen van vraag en aanbod door de hele keten van aardobservatie heen. In 2016 zal InnovationQuarter zich intensief bezighouden met dit thema.

Smart Safe and Resilient Mainports / Rotterdamse haven meets HSD

Het realisatielab Smart Safe and Resilient Mainports biedt een fysieke plek waar innovaties kunnen worden getest om mainports veiliger, schoner en efficiënter te maken door het ontwikkelen van beveiligde koppelingen en toepassingen met sensorplatforms en het gebruik van big data. Doel van SS&R Mainport is producten en diensten snel(ler) te kunnen 'vermarkten' en zo economisch rendement en veilige mainports te realiseren, zoals de Rotterdamse haven. Het realisatielab is een initiatief van Studio Veiligheid en InnovationQuarter, ondersteund door het nationale Veiligheidscluster The Hague Security Delta en de Digitale Stedenagenda.

Fieldlab SmartFood / Groeikansen voor tuinbouw

Het smart industry fieldlab Smart Food wil de tuinbouwsector in Nederland een nieuwe toekomst geven door te internationaliseren, te integreren en te innoveren. Het fieldlab heeft de ambitie om hét internationale centrum te zijn voor integrale, innovatieve oplossingen voor duurzame bedekte teelt van voldoende, veilig voedsel en distributie ervan naar en in metropoolgebieden. In 2015 ontving het fieldlab SmartFood (inmiddels FreshTeq) een financiële bijdrage van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag voor verdere realisatie.

art 5 1-2e

Structuurversterkende programma's

art 5 1-2e

InnovationQuarter is samen met de TU Delft verantwoordelijk voor de uitvoering van het Valorisatieprogramma Deltatechnologie en Water (VPDelta). Dit programma is gericht op clusterversterking, projectontwikkeling, startersondersteuning en de ontwikkeling van proeftuinen.

Maritime Delta

Maritime
by Holland.

Maritime Delta is een samenwerkingsverband van bedrijven, overheden en onderwijsinstellingen in de maritieme delta, het gebied van Tweede Maasvlakte tot en met Gorinchem en Werkendam. InnovationQuarter voert het programmamanagement uit, en is daarnaast verantwoordelijk voor het aanjagen van diverse open innovatietrajecten, onder andere op het gebied van schone schepen, aquatic drones en smart maintenance.

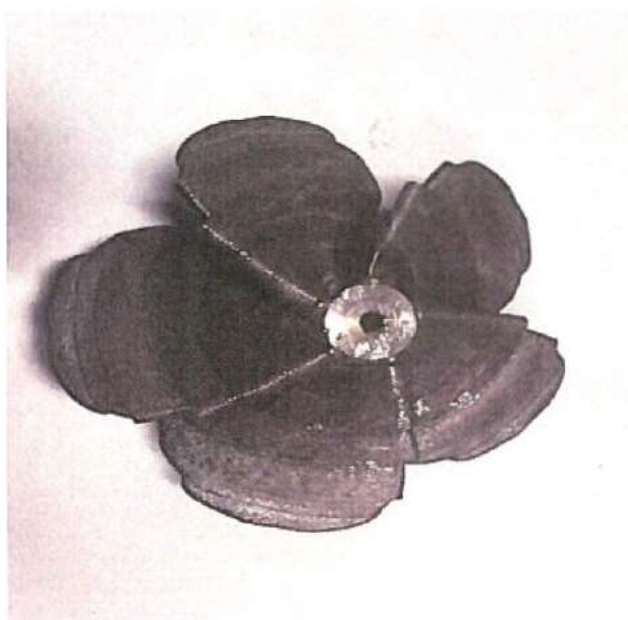
The Green Village / Proeftuin voor energiesysteem innovaties

InnovationQuarter heeft samen met een consortium van bedrijven en de TU Delft een gemeenschappelijk plan om een proeftuin voor innovaties op het gebied van energiesystemen te creëren uitgewerkt naar een business plan. Samen met de partners hebben we hiervoor, naast de private bijdragen en de bijdrage vanuit de TU Delft, een subsidie vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling aangevraagd en gehonoreerd gekregen. Inmiddels hebben al meer dan 100 bedrijven en organisaties belangstelling getoond om op en met deze proeftuin aan de slag te gaan. The Green Village wordt een inspirerende omgeving, een proeftuin, waar bedrijven, onderzoekers en studenten elkaar kunnen ontmoeten en samenwerken. Waar continu via co-creatie gewerkt wordt aan nieuwe ontwikkelingen, paradigmaveranderende systemen en innovaties. Maar waar ook deze nieuwe innovaties worden getest en verder ontwikkeld.

art 5 1-2e

echte fysieke én markt test-omgeving. Niet alleen technische aspecten, maar ook nieuwe business modellen en nieuwe concepten voor wet- en regelgeving kunnen op deze wijze in The Green Village worden getest en verder ontwikkeld. The Green Village brengt gevestigde bedrijven, MKB, start-ups, onderzoeksgroepen, belangenorganisaties, financiers, gebruikersgroepen en klantgroepen bijeen om samen te werken in cross-sectorale samenwerkingsverbanden. Hierdoor kan niet alleen sneller worden geïnnoveerd maar ook worden zo sneller nieuwe producten, systemen en diensten op de markt gebracht; versnelling van marktontwikkeling. The Green Village kan op deze wijze de motor worden voor innovatieve economische ontwikkelingen; bedrijven en organisaties zullen zich willen vestigen, vele nieuwe bijeenkomsten, congressen, workshops en events trekken bezoekers en een breder publiek komt graag eens ervaren en meedoen aan de nieuwe ontwikkelingen. The Green Village en zijn omgeving wordt "the place to be."

Fieldlab Rotterd AM / 3D printing in de maritieme industrie

In 2015 heeft InnovationQuarter in samenwerking met het Havenbedrijf Rotterdam en RDM Makerspace een breed consortium gevormd van circa dertig partijen uit de maritieme sector om na te gaan wat de voordelen zijn van 3D printing in de maritieme industrie. Dit project zal in 2016 worden doorontwikkeld tot een fieldlab. Het doel van dit fieldlab is om kennis op te bouwen over additive manufacturing en om nieuwe (gecertificeerde) toepassingen te realiseren voor de maritieme en havengerelateerde industrie en te leren van andere industrieën zoals aerospace. Het fieldlab zal naast een R&D ruimte waar de deelnemende partijen kunnen experimenteren met de mogelijkheden die additive manufacturing biedt, ook een productie- en servicecentrum zijn.

Jeroen Kok, teamleider Productie Onderhoud Ontwikkeling & Support MARIN over de toegevoegde waarde van het consortium spareparts (deelconsortium van project 3D printen in maritieme industrie): "Alleen zou Marin niet zo ver zijn gekomen met het optimaliseren van de bedieningssoftware en printprocessen. De samenwerking tussen de 4 spelers van het deelproject om een propeller te vervaardigen met behulp van Lasertec verloopt zeer goed; InnovationQuarter, Siemens, Hoedke en Marin zijn alle bereid kennis en ervaring te delen. De goede samenwerking tussen de 4 partijen in dit deelproject levert meer op dan de som van de afzonderlijke bijdrage, nu is 1+1+1+1 geen 4 maar wel 6! De rol van InnovationQuarter, als consortiumbouwer is hierin waardevol gebleken".

Foreign Investments

Rol

De basis van het werk van Foreign Investments is het aantrekken, behouden en uitbreiden van buitenlandse investeringen naar en in de regio. Buitenlandse bedrijven genereren economische groei, directe en indirecte werkgelegenheid, versterken de innovatiekracht en geven aansluiting op internationale netwerken en bedrijvigheid.

Voor het succesvol vervullen van deze opdracht, is interne samenwerking met de teams Business Development en Capital cruciaal. We hebben daarnaast een intensieve samenwerking met de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA), met de innovatieattachés, met het ambassadenetwerk in Nederland en in het buitenland, en met specifieke regio's die interessant zijn voor Zuid-Hollandse sectoren. Ook de samenwerking met de regionale acquisitiepartners WFIA en Rotterdam Partners (waarmee eind 2014 een acquisitieconvenant is getekend) heeft zich meer 'gezet'. Ook is de wisselwerking met gemeenten en kennisinstellingen, om geïnteresseerde buitenlandse bedrijven gemakkelijk "te laten landen", zeer nauw.

De acquisitieactiviteiten die door InnovationQuarter ondernomen worden, zijn een combinatie van strategisch, proactief en reactief (leads opvolgen die bij InnovationQuarter aangedragen worden).

Strategische acquisitie is het acquireren van die specifieke buitenlandse bedrijven, die een aanvulling vormen op het regionale ecosysteem. Het gaat bij deze vorm van acquisitie dus om het aanjagen van hoogwaardige buitenlandse investeringen in Zuid-Holland, die de competenties van de regionale topsectoren verder uitbouwen en deze sectoren als geheel versterken. We kunnen juist hier het verschil maken, omdat door de integrale benadering vanuit de drie kerntaken de hiervoor benodigde kennis en netwerken heel gericht kunnen worden ontsloten.

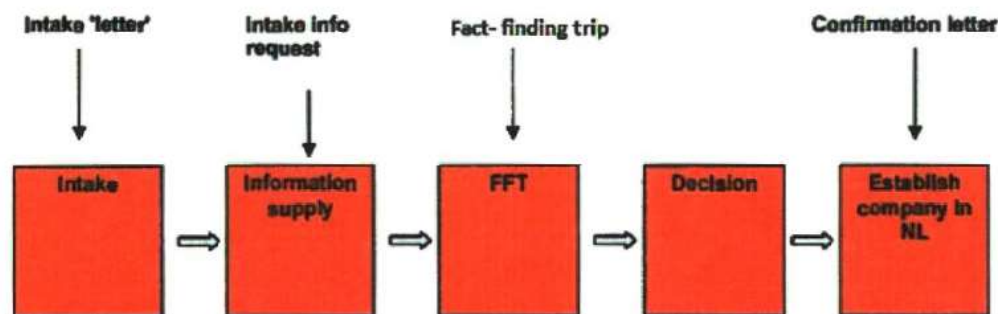
Processchema - Team Foreign Investments

1. Netwerken / Regiomarketing / Events -> Lead Generation

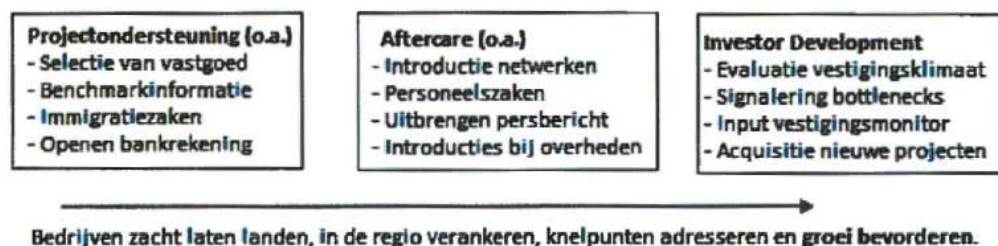
2. Project Life Cycle / Acquisitieproces

De Project Life Cycle beschrijft het proces dat bij ieder project wordt aangehouden, dit valt samen met het proces van de NFIA. Na het eerste contact met een potentiële investeerder begint dit proces, dat in principe de volgende stappen doorloopt:

3. Services / Aftercare / Investor Development

Na de vestiging van bedrijven stopt de service niet. De verantwoordelijke accountmanager checkt zo nu en dan in en verleent indien nodig advies en ondersteuning. Deze "aftercare" loopt geleidelijk over in het "Investor Relations" programma. Dit houdt in dat ieder jaar een X aantal current investors worden bezocht. Hierbij wordt het vestigingsklimaat geëvalueerd, worden bottlenecks besproken en worden potentiële uitbreiding/ consolidatie projecten gesignaleerd.

art 5 1-2e

Het Spaanse ICT-bedrijf AvioniCS heeft zich afgelopen jaar gevestigd op vliegbasis Valkenburg. Op de nieuwe locatie ontwikkelt en test AvioniCS haar autopilot-systemen voor de luchtvaart- en dronesector.

Strategische acquisitie vraagt om goede analyses van zowel de regionale sectoren als van de ontwikkelingen bij interessante buitenlandse bedrijven (wat zijn hun strategische plannen, wanneer staan investeringsbeslissingen op de rol et cetera) en om goede voorbereiding met en afstemming binnen het netwerk (welke bedrijven zijn van toegevoegde waarde voor de regio, wie heeft welke connecties et cetera); dit zijn tijdsintensieve, arbeidsintensieve en vaak lange termijn trajecten. Vanuit de positionering van InnovationQuarter als economische ontwikkelingsmaatschappij met maatschappelijke meerwaarde, past het goed om gericht te werven voor bedrijven die innovatieve oplossingen voor Zuid-Hollandse vraagstukken in huis hebben. Bedrijven die hier landen, proberen we actief te verankeren in het ecosysteem.

Proactieve acquisitie is het sectorbreed benaderen van buitenlandse bedrijven met een acquisitiedoelstelling. In het kader van proactieve (en overigens ook strategische) acquisitie nemen we selectief deel aan relevante missies, (vaak sectorspecifieke) internationale events, roadshows en beurzen en onderhouden we actief contacten met NFIA- en NOST-kantoren. Proactieve acquisitie wordt ingezet op onze speerpuntsectoren.

art 5 1-2e

art 5 1-2e

Tijdens de security-missie aan India onder leiding van Haagse wethouder Karsten Klein (oktober 2015) werden maar liefst drie bedrijven (HGS, SkillCube en Evalueserve) verwelkomd als nieuwe vestiger in de regio.

Reactieve acquisitie wordt voornamelijk vorm gegeven door follow-up van binnenkomende leads (direct of bijvoorbeeld via partnerorganisaties). InnovationQuarter voert reactieve acquisitie uit voor de gehele regio (met uitzondering van de werkgebieden van WFIA en RotterdamPartners) en voor zowel de gedefinieerde speerpuntsectoren als andere sectoren.

Leadgeneratie vanuit het eigen netwerk (aandeelhouders, incubators, bedrijven uit de regio) voor Foreign Investments is in 2015 goed op gang gekomen en is zelfs goed voor circa 30% van het totale aantal leads. We zien hier ook een duidelijk voordeel van het brede netwerk dat InnovationQuarter heeft vanwege haar drie kerntaken en de integrale werkwijze die we daarbij hanteren. Hiernaast worden leads gegenereerd via proactieve werkzaamheden zoals beursbezoeken, en via de NFIA en het Netherlands Office for Science and Technology netwerk (de Innovatie-Attachés bij de Nederlandse Ambassades).

In 2015 heeft InnovationQuarter Foreign Investments meer dan 20 buitenlandse bezoeken afgelegd aan onder meer Denemarken, Duitsland, Italië, Spanje, Engeland, China, Korea, Taiwan, Japan, de Verenigde Staten en Canada. Tijdens onder meer de World Expo in Milaan en het staatsbezoek aan China zijn specifieke investeringsseminars georganiseerd. Meer dan honderd fact finding trips van buitenlandse bedrijven zijn gefaciliteerd en begeleid in 2015.

art 5 1-2e

art 5 1-2e

Tijdens het staatsbezoek aan China (oktober 2015) organiseerde InnovationQuarter samen met de gemeente Westland een seminar met meer dan honderd deelnemers over samenwerking met China op het gebied van horticulture.

Resultaten

Foreign Investments heeft in 2015 haar doelstellingen ruimschoots gehaald. Door de officiële aansluiting op het NFIA-netwerk per november 2014 hebben we in 2015 een flinke versnelling kunnen aanbrengen. Er zijn in 2015 in totaal 28 investeringscases voltooid, met een totaal investeringsvolume van ruim €140 miljoen en de creatie van ruim 400 nieuwe arbeidsplaatsen.

Van de 28 begeleide buitenlandse bedrijven waren er maar liefst 9 security-bedrijven, 9 smart industry (high tech en ICT-gerelateerd) en 5 op het gebied van Life Sciences & Health.

In 2015 is ook ons Investor Relations programma ontwikkeld. Naast het feit dat gesprekken met reeds gevestigde buitenlandse ondernemingen relevant zijn als informatiebron over het vestigingsklimaat, zijn zij een belangrijke bron van nieuwe leads. De bezoeken hebben in 2015 geleid tot 5 lopende projecten en 10 concrete leads naar projecten in de toekomst. Mede dankzij een additionele bijdrage van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag hebben we het aantal IR-gesprekken kunnen intensiveren.

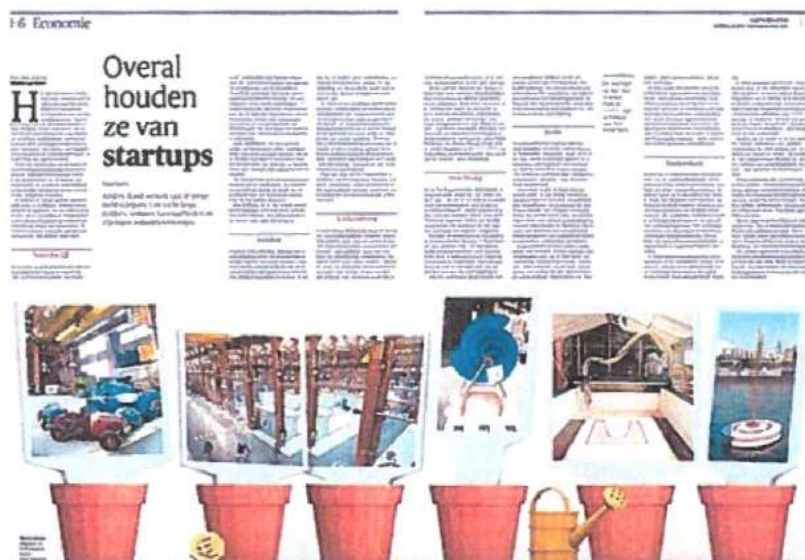
	Target 2015	Resultaten
Aantal leads	100	143
Investeringscases	20	28
Investeringsvolume	€ 60 mln.	€ 140 mln.
Arbeidsplaatsen	200	419
IR-gesprekken	87	75

Samen met de MRDH hebben we in 2015 de regiobranding in de steigers gezet: het samenhangende verhaal over de economische kracht van de regio. Hierto

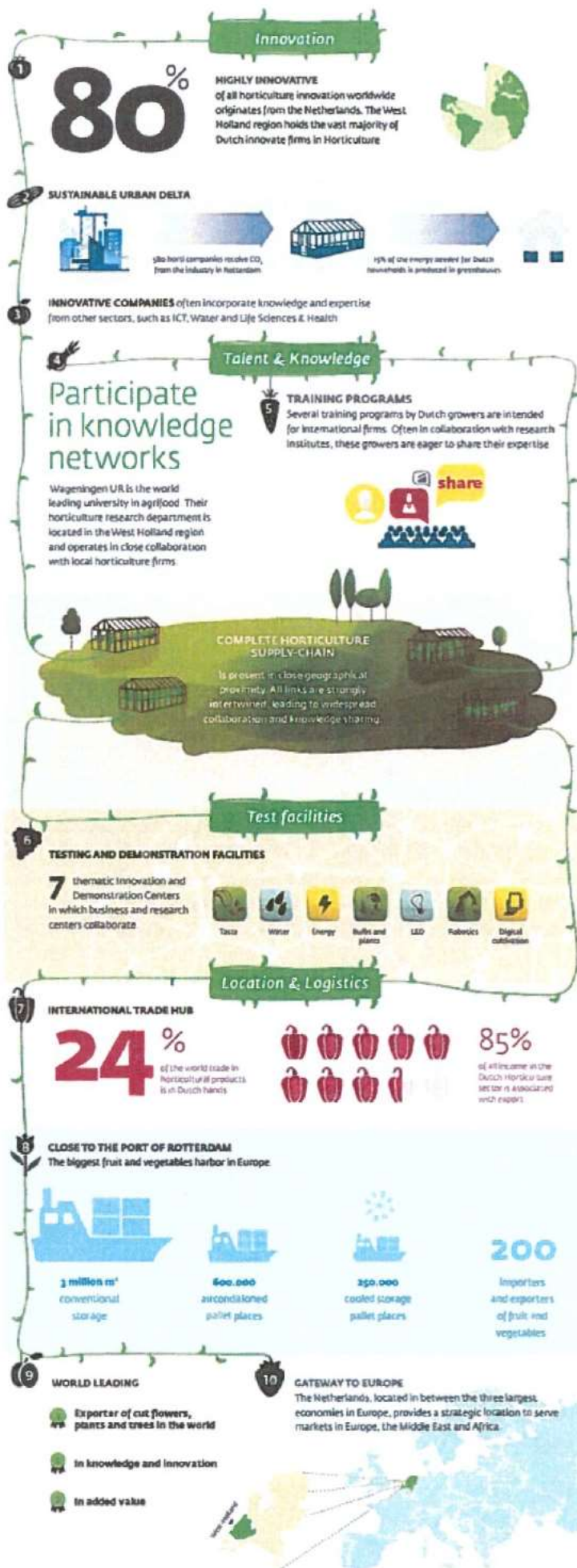
art 5 1-2e

ingericht met de belangrijkste stakeholders en is een extern bureau aangetrokken voor ondersteuning bij de uitwerking en onderbouwing van het verhaal. De kern van het verhaal is dat de kracht van de regio erin zit dat zij dé proeftuin is voor wereldwijde metropoolgebieden, waar nieuwe cross-sectorale innovaties bedacht, gemaakt, getest en verkocht worden. "A real life testing ground", ondersteund door een sterke kennisinfrastructuur en uitstekende quality of life. De uitrol van de regiobranding zal plaatsvinden in 2016.

Tot slot hebben we in 2015 vanuit Foreign Investments capaciteit geleverd voor aansluiting bij StartupDelta. Via onder andere een regiotour voor het StartupDelta team is Zuid-Holland als hotspot voor startups op de kaart gezet. Door deze aansluiting en positionering hebben we succesvol een aantal aansprekende internationale startups in de regio laten landen.

Zuid-Holland wemelt van de jonge techbedrijven. InnovationQuarter organiseerde voor een delegatie van Startup Delta een tocht langs verschillende hotspots in de regio, van ESA/BIC in Noordwijk tot de RDM Campus in Rotterdam. NRC Handelsblad deed hier op 25 april 2015 verslag van.

Ten behoeve van onze acquisitieactiviteiten ontwikkelen we value propositions voor alle regionale subsectoren. In 2015 is als eerste in de reeks "10 x 10 reasons to invest in West Holland" de informatieve leaflet "10 reasons to invest in Horticulture" afgerond. De leaflet is naast in het Engels ook in het Chinees en Japans beschikbaar.

art 5.1-2e

Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

Capital

Rol

De rol van Capital is om als proactieve en betrokken investeerder de toegang tot kapitaal voor innovatieve (door)startende MKB-bedrijven en snelle groeiers in Zuid-Holland te vergroten. Om de financieringen in de vorm van aandelenkapitaal en/of achtergestelde leningen voor deze bedrijven te realiseren werkt InnovationQuarter samen met vele partners binnen en buiten de regio. Door een groot netwerk met private investeerders zorgen we dat ook meer privaat kapitaal zijn weg vindt naar onze regio en samen zorgen we voor een grotere financiële draagkracht om de innovatieve bedrijven in de regio te financieren.

Met de opbrengsten van de financieringsactiviteiten moet InnovationQuarter Capital haar eigen activiteiten, inclusief personele kosten, financieren. Daarnaast moet de koopkracht van het door de aandeelhouders beschikbaar gestelde vermogen in stand gehouden worden, zodat InnovationQuarter risicodragend kapitaal in de toekomst kan blijven verstrekken. De participaties en leningen van InnovationQuarter liggen in een segment met hogere risico's. Het gaat echter wel om in de kern gezonde bedrijven en business cases met goede rendementsperspectieven, zodat het fonds revolverend kan worden gehouden en aan de rendementseisen van de aandeelhouders kan worden voldaan.

InnovationQuarter Capital:

- ♦ Is een publieke, professionele investeerder, met een ervaren team van investeringsprofessionals waarin alle disciplines van ondernemingsfinanciering vertegenwoordigd zijn.
- ♦ Is een investeerder in startende, vroege fase en snelgroeiende innovatieve ondernemingen in Zuid Holland, zowel binnen de regionale speerpuntsectoren als de landelijke topsectoren.
- ♦ Vergroot de toegang naar en de transparantie van de kapitaalmarkt voor Zuid-Hollandse ondernemers door bedrijven te informeren en adviseren over de geschikte bedrijfsfinanciering.
- ♦ Beschikt over een groot netwerk van nationale en internationale investeerders om co- en vervolfinanciering te maximaliseren. Door te investeren met co-investeerders weten we de reikwijdte van ons fonds te verveelvoudigen (hefboom).
- ♦ Is een partner voor ondernemers door middel van financiering en actieve betrokkenheid na de investering door de inzet op het gebied van business development en internationalisatie en een uitgebreid netwerk.
- ♦ Onderscheidt zich als een actieve en betrokken investeerder voor een onbepaalde tijd en met flexibele financieringsstructuren.
- ♦ Is een fonds met een lange termijn en revolverend karakter waarbij het rendement wordt geherinvesteerd in Zuid-Hollandse innovatieve bedrijven.

Resultaten

InnovationQuarter Capital heeft de voor 2015 gestelde targets behaald. De investeringscommissie heeft tot en met ultimo 2015 op twintig investeringsvoorstellen positief geadviseerd. In zeven bedrijven is in 2015 ook daadwerkelijk geïnvesteerd naast de 2 investeringen die in 2014 zijn gerealiseerd. Naar verwachting zal een zevental investeringen begin 2016 worden gerealiseerd op basis van een positief advies van de investeringscommissie in 2015. Op basis van de uitkomsten van de due diligence is besloten een viertal investeringen niet tot een afronding te brengen.

Na de overweldigende belangstelling van vorig jaar hebben we de instroom van leads zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin goed op peil gehouden. Daarbij is de spreiding over speerpunten en binnen de regio ook goed. De inhouse pitch donderdager

InnovationQuarter worden door ondernemers in onze regio nog steeds druk bezocht. Zeer positief is dat door de integrale samenwerking binnen InnovationQuarter het aantal leads vanuit Business Development en Foreign Investments en vice versa toenemen. En we ook meer toegevoegde waarde weten te creëren voor onze portfolio-bedrijven.

	Target 2015	Resultaten
Instroom leads	250	448
Investeringsen	10-15	9
Geïnvesteerd vermogen	€ 30-45 mln.	€ 54,8 mln.
Arbeitsplaatsen	60-80	129

In oktober is de eerste Financieringsgids voor Zuid Holland uitgebracht door InnovationQuarter. Hiermee hebben ondernemers zowel online als offline een overzicht van alle financieringsmogelijkheden en adviezen van investeerders.

Veel aandacht is in 2015 besteed aan uitbreiding van het InnovationQuarter Fonds (onder meer via een EFRO-aanvraag) en aan de oprichting van UNIIQ, het gezamenlijke proof of concept fonds van InnovationQuarter en de kennisinstellingen. Voor beide trajecten wordt naar verwachting in Q1 2016 een EFRO-aanvraag ingediend.

De focus is in 2015 in toenemende mate ook op beheer komen te liggen. Ook na de investering blijven wij actief betrokken bij de organisatie. Zo worden er strakke afspraken gemaakt omtrent de invulling van de beheerfunctie waarbij een 100 dagen-plan, een maandrapportage en kwartaalrapportage worden gebruikt om de voortgang te toetsen en waar nodig bij te sturen. Uiteraard doen wij dit niet alleen want ook het netwerk en de kennis van collega's uit de andere teams worden ingeschakeld om te zorgen dat de onderneming een vliegende start kan maken.

art 5 1-2e

Tijdens de tweede editie van Aerospace meets Maritime in mei 2015 maakte InnovationQuarter haar nieuwste investering bekend in Barge Master, een producent van drijvende platformen die deining op zee compenseren. BargeMaster is als Business Development gegenereerd.

art 5 1-2e

Het investeringsproces

Proactieve leadsourcing

Het sourcen van leads vormt een belangrijk onderdeel van het werk van Capital, waar veel tijd in wordt gestoken. Hier worden de vruchten afgeworpen om tot succesvolle deals te komen. Ondernemers weten Capital te vinden en Capital gaat actief de markt op om in contact te komen met ondernemers. Veel verschillende kanalen worden gebruikt om met ondernemers in contact te komen. Capital houdt iedere donderdag inhouse pitchdagen waar ondernemers de mogelijkheid krijgen om hun propositie te presenteren aan de investment managers en investment managers bezoeken events zoals jurydagen, sectorbijeenkomsten en netwerkbijeenkomsten. Daarnaast wordt het contact met andere investeerders warm gehouden zodat Capital altijd op de hoogte is van de laatste marktontwikkelingen en waar mogelijk betrokken wordt bij interessante deals in de regio Zuid-Holland.

Het beoordelen van ondernemingen en de business scan

Alle leads worden zorgvuldig beoordeeld door de investment managers. In eerste aanleg wordt gecheckt of de lead binnen de vastgestelde criteria valt, zoals gevestigd of te vestigen in Zuid-Holland, actief binnen de regionale en landelijke speerpuntsectoren, maatschappelijke en/of economische bijdrage en bewezen product-markt validatie. Een aantal leads valt af na de eerste screening. De leads die wel aan de criteria voldoen, worden uitgebreid bestudeerd door de investment managers. Gesprekken worden gevoerd en informatie wordt opgevraagd zodat de business case helder wordt. In dit proces vallen uiteraard gaandeweg leads af. Met de leads die het einde van de trechter halen wordt een investeringsvoorstel voorbereid en ter advies voorgelegd aan onze investeringscommissie.

Het begeleiden van ondernemingen naar financiers

De investeringswereld is ondoorzichtig voor ondernemers. Veel voorkomende vragen zijn: Welke venture capital partijen zijn er? Wat is hun focus? Welke bedragen investeren zij? Naast de professionele venture capital partijen zijn er ook zogenaamde business angels actief, welke nog lastiger te vinden zijn. Het aantrekken van kapitaal is niet de expertise van de ondernemer. De investeringsmanagers hebben daarentegen veel ervaring en een aanzienlijk netwerk binnen deze wereld. Het netwerk wordt actief ingezet om ondernemers aan tafel te krijgen bij potentiële co-investeerders. Meetings worden opgezet om ondernemers voor te stellen en om te sparren over proposities. Daarnaast wordt advies gegeven over RVO-regelingen en alternatieve financieringsmogelijkheden zoals crowdfunding, NPEX, NEOS en Qredits.

Het investor ready maken van ondernemingen

Veel ondernemers die bij Capital aankloppen zijn nog niet investor ready. Een aantal essentiële zaken moet nog worden geregeld alvorens het verstandig is om de markt op te gaan om kapitaal aan te trekken. Wordt dit niet gedaan dan zal de kans van slagen een stuk lager liggen. Capital vervult hier een waardevolle adviserende rol voor startups. Het investor ready maken van een onderneming gebeurt op uiteenlopende onderwerpen.

art 5 1-2e